

Lagere beslagvrije voet voor notoire wanbetalers, geen standaardregeling voor standaardsituaties

De Rijksbelastingdienst, gemeenten en waterschappen hebben in art. 19 lid 1 Invorderingswet de bevoegdheid gekregen om een lagere beslagvrije voet toe te passen (81% van de bijstandsnorm) in het geval van notoire wanbetalers. Volgens art. 19 lid 2 Invorderingswet is sprake van een notoire wanbetaler wanneer:

- er meer dan 1 aanslag niet is betaald;
- de laatste betalingstermijn minimaal 2 maanden is overschreden, en;
- men volgens gegevens belastingdienst, niet in aanmerking komt voor uitstel of kwijtschelding.

Uit de parlementaire behandeling blijkt dat de lagere beslagvrije voet voor notoire wanbetalers niet bedoeld is om standaard te worden toegepast t.a.v. van mensen die twee aanslagen niet hebben betaald. De maatregel is bedoel voor mensen die wel kunnen, maar niet willen betalen. Staatssecretaris De Jager gaf de volgende omschrijving van de notoire wanbetaler:

“Het is niet makkelijk om deze groep aan te pakken die op papier soms over middelen beschikt, maar waar in werkelijkheid niets wordt aangetroffen. Er staan auto’s op hun naam die wij nooit kunnen vinden. Zij wonen in enorme huizen die niet op hun naam staan en waarop dus geen beslag kan worden gelegd. Het is net alsof zij van de wind leven en daarom noemen wij hen ook wel windhappers. Er staan foto’s op het nachtkastje waarop zij op een grote zeilboot zijn afgebeeld en wij weten dat zij in grote auto’s rijden, maar iedere keer als de Belastingdienst komt controleren, is er niets.”¹

en

“Gezien het feit dat de beperking van de beslagvrije voet met zoveel woorden gericht is op belastingschuldigen die wel kunnen betalen maar niet willen betalen, zie ik geen probleem in het feit dat deze belastingschuldigen minder overhouden dan 90% van het wettelijk minimumloon. Materieel komen zij niet onder de 90%-grens vanwege andere inkomens die niet bij de fiscus bekend zijn.”²

Zie verder de parlementaire behandeling, met name de geel gearceerde passages.

¹ [Handelingen I 2007-2008, nr. 1, p. 36](#)

² [Kamerstukken I 2006-2007, 30322, nr. D, p. 4](#)

Wetstekst staatsblad³

ARTIKEL VI

De Invorderingswet 1990 wordt als volgt gewijzigd:

A. **Artikel 19** wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het eerste lid wordt toegevoegd: Voor zover één en ander niet vatbaar is voor beslag is de derde op vordering van de ontvanger verplicht ten hoogste een tiende gedeelte daarvan aan te wenden voor betaling van de belastingaanslagen van de belastingschuldige.

2. Onder vernummering van het tweede tot en met zevende lid tot derde tot en met achtste lid wordt een lid ingevoegd, luidende:

2. Het eerste lid, tweede volzin, vindt alleen toepassing indien de belastingschuldige op het tijdstip waarop de vordering wordt gedaan, meer dan één belastingaanslag waarvan de enige of laatste betalingstermijn met ten minste twee maanden is overschreden, niet heeft betaald en hij met betrekking tot deze belastingaanslagen:

a. geen verzoek om uitstel van betaling heeft gedaan, niet in aanmerking komt voor uitstel van betaling of de gestelde voorwaarden voor uitstel van betaling niet is nagekomen, en
b. geen verzoek om kwijtschelding van belasting heeft gedaan of niet in aanmerking komt voor kwijtschelding van belasting.

(...)

Wetsvoorstel (versterking fiscale rechtshandhaving)⁴

ARTIKEL VI

De Invorderingswet 1990 wordt als volgt gewijzigd:

A. **Artikel 19** wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het eerste lid wordt toegevoegd: Voor zover één en ander niet vatbaar is voor beslag is de derde op vordering van de ontvanger verplicht ten hoogste een tiende gedeelte daarvan aan te wenden voor betaling van de belastingaanslagen van de belastingschuldige.
(...)

Memorie van toelichting⁵

3.2.1 Bankvordering en aantasten beslagvrije voet

Artikel 19 van de Invorderingswet 1990 (IW 1990) bevat een bevoegdheid van de ontvanger om openstaande belastingaanslagen van een belastingschuldige te verhalen op hetgeen een derde is verschuldigd aan de belastingschuldige of ten behoeve van de belastingschuldige onder zich heeft. Deze bevoegdheid is bij de totstandkoming van de IW 1990 in de wet opgenomen uit efficiency-overwegingen. Hiermee wordt voorkomen dat de tijdrovende en kostbare weg van het executoriale derdenbeslag volgens het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering moet worden bewandeld. De regeling van artikel 19 IW 1990 kan worden gekenmerkt als een vereenvoudigd derdenbeslag en verloopt buiten de rechter om.

³ [Stb. 2007, 376](#)

⁴ [Kamerstukken II 2005-2006, 30322, nr. 2](#)

⁵ [Kamerstukken II 2005-2006, 30322, nr. 3](#)

De Belastingdienst wordt in de dagelijkse invorderingspraktijk geconfronteerd met een groep hardnekkige wanbetalers waarbij het bestaande invorderingsinstrumentarium geen effect (meer) heeft. Deze groep heeft permanent schulden – schulden lopen vaak harder op dan de werkgever of uitkeringsinstantie kan inhouden – en verhaal op de periodieke vordering tot betaling (loon, uitkering) die deze groep ontvangt biedt in de praktijk geen soelaas, omdat deze groep feitelijk genoeg neemt met de beslagvrije voet als bedoeld in artikel 475c e.v. van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Bij deze groep is de beslagvrije voet feitelijk hun «vrijplaats». Teneinde maatregelen te kunnen nemen tegen deze notoire wanbetalers, en om te voorkomen dat generiek oninbaar wordt geleden, wordt voorgesteld aan artikel 19, eerste lid, IW 1990 toe te voegen dat, ondanks een beslagverbod of beslagbeperking op vordering van de ontvanger ten hoogste een tiende gedeelte van het bedrag waarvoor dit verbod of deze beperking geldt, wordt aangewend voor de voldoening van de belastingschuld.
(...)

Artikel VI

Artikel VI, onderdeel A (artikel 19 Invorderingswet 1990)

Zoals in het algemeen deel van deze toelichting reeds is aangegeven, wordt voorgesteld aan artikel 19, eerste lid, IW 1990 een (tweede) volzin toe te voegen die ertoe strekt dat ondanks een beslagverbod of beslagbeperking, na een daartoe strekkende vordering van de ontvanger, ten hoogste een tiende gedeelte van het bedrag waarvoor een dergelijk verbod of een dergelijke beperking geldt, wordt aangewend voor de voldoening van de belastingschuld. Hierdoor kan de ontvanger, naast de bestaande verhaalsmogelijkheid op periodieke vorderingen tot betaling als bedoeld in de eerste volzin van artikel 19, eerste lid, IW 1990 ook verhaal nemen op tien procent van het deel van bedoelde periodieke vorderingen dat onder een beslagverbod of een beslagbeperking valt. De hier voorgestelde maatregel is gericht op de notoire wanbetaler: degene die zijn (fiscale) betalingsverplichtingen tracht te ontlopen, die niet in aanmerking komt voor kwijtschelding en op wiens inkomen en vermogensbestanddelen geen of slechts in ontoereikende mate verhaal mogelijk is.
(...)

Advies Raad van State en nader rapport⁶

Aantasting beslagvrije voet

10. De voorgestelde wijziging van artikel 19, eerste lid, van de Invorderingswet 1990, beoogt een aantasting van de beslagvrije voet met 10% mogelijk te maken. Deze inbreuk op het beslagverbod is volgens de toelichting gericht op de notoire wanbetaler. De regeling is echter niet op deze notoire wanbetaler toegesneden, zodat ook niet-notoire wanbetalers door de aantasting van de beslagvrije voet zullen worden getroffen. De beslagvrije voet, die zijn regeling vindt in de artikelen 475b en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, garandeert een bestaansminimum door het buiten het beslag blijven van 90% van de bijstandsnorm. De Raad acht het aantasten van het bestaansminimum door de beslagvrije voet voor alle vorderingen van de Belastingdienst en – door de doorwerking van de voorgestelde regeling naar de Gemeente-, Provincie- en Waterschapswet – belastingvorderingen van gemeenten, provinciën en waterschappen met 10% te verminderen, in strijd met de aan de beslagvrije voet ten grondslag liggende beginselen.

⁶ [Kamerstukken II 2005-2006, 30322, nr. 5, p. 13-14.](#)

De Raad merkt daarnaast op dat een incidentele aanpassing van het stelsel van voorrechten en verhaalsmogelijkheden voor de fiscus moet worden vermeden zonder een afweging van het stelsel als zodanig tegenover de rechten van andere schuldeisers.

De Raad adviseert de aanvulling van artikel 19, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 te heroverwegen.

10. De Raad merkt op dat de voorgestelde wijziging van artikel 19, eerste lid, van de Invorderingswet 1990, die beoogt een aantasting van de beslagvrije voet met ten hoogste tien procent mogelijk te maken, niet is toegesneden op de notoire wanbetaler en strijdig is met de aan de beslagvrije voet ten grondslag liggende beginselen.

De voorgestelde tweede volzin van artikel 19, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 maakt het mogelijk dat de ontvanger de beslagvrije voet (of een andere wettelijke beslagbeperking) aantast voor ten hoogste een tiende gedeelte van het bedrag waarvoor een beslagverbod of beslagbeperking geldt.

Zoals in de memorie van toelichting is opgemerkt, is deze regeling bedoeld voor de groep van notoire wanbetalers waarbij de inzet van de reguliere (dwang)invorderingsmaatregelen niet heeft geleid tot voldoening van de belastingschuld.

Bij de vormgeving van onderhavige regeling is er echter voor gekozen om daarin geen omschrijving van het begrip «notoire wanbetaler» op te nemen omdat het wettelijk definiëren van dit begrip niet past bij de veelkleurigheid van deze groep. Met betrekking tot de belastingschuldigen die tot deze groep behoren, is in de memorie van toelichting opgemerkt dat zij niet in aanmerking komen voor (gedeeltelijke) kwijtschelding van belasting. Voorts hebben deze belastingschuldigen veelal verschillende aan hen opgelegde belastingaanslagen niet voldaan (en zullen deze ook niet vrijwillig voldoen) en treden zij doorgaans niet in overleg met de ontvanger om tot een betalingsregeling te komen of komen – zonder dat daarvoor geldige redenen zijn aan te voeren – een eenmaal overeengekomen betalingsregeling niet na.

De Belastingdienst zal in het massale invorderingsproces geen gebruik maken van de in de tweede volzin van artikel 19, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 neergelegde bevoegdheid. In de Leidraad Invordering 1990 zal worden opgenomen dat de ontvanger alleen in het individuele invorderingsproces (het zogenoemde ITO-proces) gebruik kan maken van de bevoegdheid om inbreuk te maken op de beslagvrije voet. Daartoe zal de ontvanger bovendien een separate vordering moeten doen.

In de huidige situatie stuiten fiscale vorderingen, die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 bevoorrecht zijn, af op de wettelijke beslagbeperkingen of -verboden. Hetzelfde geldt voor de bevoorrechte of concurrente vorderingen van andere schuldeisers dan de fiscus. De voorgestelde regeling voorziet erin dat de ontvanger – na een daartoe strekkende separate vordering – inbreuk kan maken op de beslagvrije voet van de belastingschuldige. Door deze regeling worden de verhaalsmogelijkheden van andere schuldeisers dan de fiscus niet aangetast.

Verslag⁷

Bankvordering en aantasten beslagvrije voet

De leden van de CDA-fractie constateren dat de aanleiding voor het aantasten van de beslagvrije voet het aanpakken van notoire wanbetalers is. De werking van de bepaling is echter generiek van aard en zal derhalve in de praktijk een ruimere uitwerking hebben. Is het de bedoeling dat genoemde maatregel ook van toepassing is op de «normale» belastingbetaler?

⁷ [Kamerstukken II 2005-2006, 30322, nr. 6](#)

Kan voor deze laatste categorie niet worden volstaan met de huidige wetgeving? Graag ontvangen deze leden hierop een reactie van de regering.

Kan een beeld worden gegeven van de grootte en de samenstelling van de groep notoire wanbetalers? Over welke openstaande bedragen gaat het gemiddeld?

De leden van de PvdA-fractie constateren dat de aantasting van de beslagvrije voet en het vereenvoudigd derdenbeslag op banktegoeden de positie van de ontvanger zullen versterken. Deze leden vragen zich echter af in hoeverre het aantasten van de beslagvrije voet zich slechts zal beperken tot «notoire wanbetalers», nu in de voorstellen geen bepaling is opgenomen wat er moet worden verstaan onder een «notoire wanbetaler».

Daarnaast zetten deze leden vraagtekens bij de versterkte voorrangpositie van de fiscus als crediteur. Kan de regering hierop in gaan?

De leden van de PvdA-fractie zetten vraagtekens bij de bevoegdheid om belastingschulden op derden te verhalen. Een voorbeeld: iemand heeft een schuld bij de tandarts omdat hij niet tevreden is over de prestatie van de brug. Hij betwist de rekening op grond van de geleverde prestatie. Kan in zo'n geval de Belastingdienst bij de patiënt de belastingbetalingsschuld van de tandarts direct vorderen? Met welke waarborgen is het vaststellen van een schuld van een derde aan een belastingschuldenaar omgeven?

Hoe zit het met betwiste schulden? Gaat de Belastingdienst vooraf een derde informeren over het voornemen om een betaling van een belastingschuld van een crediteur op hem te verhalen? Welke beroepsgang staat dan open? Is er een mogelijkheid van schorsende werking? Gaat het hier om kleine of juist grote schulden. Welke zorgvuldigheidseisen zijn van toepassing?

Deze leden ontvangen graag een zorgvuldige uitleg over de werking van preferente vorderingen.

Met verbazing hebben de leden van de PvdA-fractie kennisgenomen van het voornemen om boven op de beslagvrije voet voor de fiscus een extra beslagruimte te realiseren. Deze leden wijzen deze vorm van preferentie volstrekt af als onbetamelijk, onbillijk en onbehoorlijk.

Met zo'n maatregel wordt de preferentie van verschillende schuldeisers ondergraven.

Deze leden vragen of indien in de Invorderingswet 1990 voor de overheid een beslagvrije voet van 80% wordt ingevoerd of die dan alleen voor de Belastingdienst geldt of ook voor andere overheden? Wat betekent dat dan voor gemeenten en waterschappen en welke invloed heeft die nieuwe voet op de bijstand, het volume van verstrekkingen van de bijzonder bijstand en dergelijke gelijksoortige regelingen?

Genoemde leden vragen hoe het kan dat de Belastingdienst zich niet houdt aan de schone lei van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP). Nog steeds worden na de schone lei verklaringen van de door de rechter kwijtgescholden vorderingen verrekend met nabetalingen van heffingskortingen. Ondanks klachten van de rechterlijke commissies wordt deze niet legale praktijk nog steeds gevolgd vanwege automatiseringsknelpunten.

Deze leden ontvangen hierop graag een reactie van de regering.

Nu de regering het voornemen heeft om zonder zorgvuldige berichtgeving en toetsing door de rechter eigenhandig vorderingen op derden te innen, lijkt het de leden van de PvdA-fractie dat in dat geval door derden betwiste vorderingen die derden ook in problemen kan brengen met waarborgen moet worden omgeven. In de eerste plaats dient ten minste twee maanden vooraf door de Belastingdienst kennis te worden gegeven van het voornemen tot derden-inning. Ten tweede dient, indien achteraf blijkt dan ten onrechte geïnd is, er naast de wettelijke rente ook een vergoeding voor de ontstane schade door de Belastingdienst betaald te worden van € 500 per keer. Bij hogere bedragen gaat het om een percentuele vergoeding.

Deze leden vragen de regering zulk een regeling onderdeel te laten zijn van het wetsvoorstel. Graag ontvangen zij hierop een reactie.

De leden van de PvdA-fractie vragen waarom de regering geen rekening gehouden heeft met de WSNP en de minnelijke regeling bij schulden.

Immers, zodra de Belastingdienst tussentijds via derdenbeslag een derdenbelastingsschuld bij een sanering niet incasseert, is de schuldsanering mislukt en wordt deze beëindigd dan wel een faillissement uitgesproken.

Deze leden vragen op welke wijze de regering voorkomt dat zoiets gebeurt als gevolg van de derdenbeslagregeling. Deze leden vragen hoe het zit met de preferentie van vorderingen tussen schuldeisers zoals die in de WSNP zijn vastgesteld en de werkwijze die de regering zich met dit wetsvoorstel voorstelt.

Op welke wijze gaat de regering regelen dat nooit zonder voorafgaande kennisgeving, met een minimale termijn van 2 maanden, op derden een beslag of invordering gelegd wordt, waarbij wordt toegelicht op welke wijze en waar dat beslag of die invordering zal worden gedaan?

Heeft de regering zich gerealiseerd dat bij de voorgestelde regeling de derde die zich van geen kwaad bewust is in grote financiële problemen kan komen bij het voldoen van de eigen verplichtingen als er op korte termijn een vordering wordt geïnd die hij betwist of waarover hij met de crediteur andere betalingsafspraken heeft gemaakt? Wat is de opvatting van de regering daarover, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

De leden van de PvdA-fractie vragen hoe snel het signaal verwijderd wordt indien alsnog betaling van de wegenbelasting heeft plaatsgevonden.

Welke controle gaat daar op plaatsvinden?

De leden van de VVD-fractie vragen de regering uit te leggen waarom de toelichting die opgenomen wordt in de Leidraad Invordering 1990 niet in de Invorderingswet 1990 zelf wordt opgenomen? Acht de regering aanpassing van de reikwijdte van de wettelijke mogelijkheid tot aantasting van het bestaansminimum, welk nu ook strekt tot niet notoire wanbetalers, mogelijk? Kan de regering op enigerlei wijze verduidelijken hoe wordt verzekerd dat de in de toelichting verwoorde doelgroep van notoire wanbetalers de enige groep zal zijn op wie de mogelijkheid tot aantasting van de beslagvrije voet toegepast zal worden? Hoe denkt de regering over een integrale afweging van het stelsel van voorrechten en verhaalsmogelijkheden voor de fiscus tegen de rechten van andere schuldeisers, zoals ook de Raad van State suggereert? Kan de regering ingaan op de rechtsbescherming van de belastingschuldige in het geval deze toepassing van het derdenbeslag betrekking heeft op de niet notoire wanbetaler? Kan de regering ingaan op het gebruik van vereenvoudigd derdenbeslag voor zover dit van toepassing is op invordering binnen de beslagvrije voet, binnen het massale invorderingproces? Kan de regering inzichtelijk maken wat de verwachting is met betrekking tot gebruikmaking van deze rechtsmiddelen binnen voorliggend wetsvoorstel en de capaciteit binnen de rechterlijke macht?

De leden van de SP-fractie willen graag een reactie van de regering op het commentaar van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOB) op het aantasten van de beslagvrije voet. Waarom vindt de regering het geoorloofd dat op deze manier inbreuk wordt gemaakt op het bestaansminimum en waarom kan dit instrument generiek worden ingezet, terwijl het bedoeld is om de notoire wanbetaler aan te pakken?

Nota naar aanleiding van het verslag⁸

4. Bankvordering en aantasten beslagvrije voet

De leden van de CDA-fractie merken op dat de regeling (artikel 19, eerste lid, tweede volzin, van de Invorderingswet 1990) generiek is en een ruimere uitwerking heeft dan alleen voor notoire wanbetalers. Zij vragen om die reden waarom voor «normale» belastingschulden niet kan worden volstaan met huidige regelgeving. Ook de leden van de PvdA-fractie, VVD-fractie en SP-fractie vragen hiernaar.

Uitgangspunt bij de voorgestelde wijziging van het eerste lid van artikel 19 van de Invorderingswet 1990 is dat belastingschuldigen die hun fiscale verplichtingen niet nakomen, gedwongen moeten kunnen worden om alsnog aan die verplichtingen te voldoen. Wanneer dit niet mogelijk is, heeft dit – zoals de leden van de CDA-fractie terecht opmerken – tot

⁸ [Kamerstukken II 2005-2006, 30322, nr. 7](#)

gevolg dat de belastingschuldigen die wel aan hun (betalings)verplichtingen voldoen daaronder lijden en dit ten koste kan gaan van de belastingmoraal.

Door de Belastingdienst is geconstateerd dat bepaalde belastingschuldigen die permanent belastingschulden hebben met de instrumenten waarover de ontvanger thans beschikt, niet kunnen worden aangepakt. De beslagvrije voet, bedoeld in de artikelen 475c en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, vormt daarmee voor hen een fiscale «vrijplaats». De Invorderingswet 1990 kent een systeem van dwanginvordering via verhaalsbeslag. Een (rechtsgeldig) betekend dwangbevel wordt tenuitvoergelegd door het leggen van beslag op het loon, de uitkering of de roerende zaken van de belastingschuldige. Omdat het verhaalsbeslag bij deze groep van belastingschuldigen geen of onvoldoende soelaas biedt, wordt om de voldoening van de fiscale schulden door deze belastingschuldigen toch te kunnen afdwingen, voorgesteld aan artikel 19, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 een tweede volzin toe te voegen die ertoe strekt dat, ondanks een geldend beslagverbod of -beperking, de ontvanger dit verbod of deze beperking gedeeltelijk kan aantasten.

Ter zake van de hiervoor beschreven maatregel merken de leden van de fracties van de CDA, PvdA, VVD en SP – alsmede de NOB, de NFB en de NOvA – op dat de voorgestelde wettelijke regeling een te algemene strekking heeft. Deze maatregel is, aldus genoemde leden, onvoldoende gericht op belastingschuldigen die stelselmatig weigeren de door hen verschuldigde belastingen (en sociale verzekeringspremies) te voldoen en waarbij de (dwang)invorderingsmaatregelen – die de ontvanger thans ter beschikking staan – geen of onvoldoende soelaas bieden (de zogenoemde notoire wanbetalers). Deze opmerkingen geven mij aanleiding dit wetsvoorstel in die zin aan te passen dat de reikwijdte van de voorgestelde maatregel zoveel mogelijk wordt beperkt tot deze groep van weigerachtige belastingschuldigen. In verband hiermee wordt bij nota van wijziging in artikel 19 van de Invorderingswet 1990 een omschrijving van deze groep van belastingschuldigen opgenomen. De belangrijkste elementen van deze omschrijving zijn reeds vermeld in het Nader Rapport (Kamerstukken II 2005/06, 30 322, nr. 5, blz. 14). Zo dient duidelijk te zijn dat de betreffende belastingschuldige niet in aanmerking komt voor kwijtschelding van belastingen op de voet van artikel 26 van de Invorderingswet 1990 omdat hij niet voldoet aan de terzake gestelde voorwaarden (vergelijk artikel 8 Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990). Voorts heeft deze belastingschuldige meerdere aan hem opgelegde belastingaanslagen niet voldaan en is de voor deze belastingaanslagen geldende betalingstermijn reeds twee maanden verstreken. Ook is hij niet in overleg getreden met de ontvanger om tot een betalingsregeling te komen of is hij de terzake door de ontvanger gestelde voorwaarden niet nagekomen zonder dat daarvoor geldige redenen zijn aan te wijzen.

Anders dan de leden van de PvdA-fractie die de voorgestelde aanpassing van artikel 19, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 als onbetamelijk, onbillijk en onbehoorlijk kwalificeren, is de regering van opvatting dat deze nieuwe invorderingsmaatregel passend is daar waar notoire wanbetalers welbewust de verhaalsmogelijkheden van de ontvanger frustreren.

De leden van de CDA-fractie vragen voorts of een beeld kan worden gegeven van de grootte en de samenstelling van de groep notoire wanbetalers en over welke openstaande bedragen het gemiddeld gaat.

Notoire wanbetalers worden aangetroffen onder zowel zakelijke als particuliere belastingschuldigen. In de groep particuliere belastingschuldigen gaat het daarbij onder andere – en voorzover hier van belang – om personen die niet door middel van een verhaalsbeslag tot betaling kunnen worden gedwongen omdat de (bij de Belastingdienst bekende) in beslag te nemen goederen geen of een zeer geringe waarde vertegenwoordigen en die bovendien de wettelijke beslagbeperkingen als het ware gebruiken om in hun betalingsonwil te volharden. Een beslag op de bij de Belastingdienst bekende inkomsten uit arbeid of op een uitkering prikkelt deze belastingschuldigen niet om tot betaling over te gaan. In de praktijk betekent dit dat de betreffende belastingschulden slechts voor een gering deel

kunnen worden verhaald en dat voor het overige in de oninbaarheid moet worden berust. Op deze groep richt zich de voorgestelde maatregel tot aantasting van de beslagvrije voet.

De invorderingsverliezen die in verband kunnen worden gebracht met het hiervoor beschreven gedrag laten zich met name, doch niet uitsluitend, terugvinden in een deel van de oninbaar geleden inkomstenbelasting en motorrijtuigenbelasting. Een analyse van de in het jaar 2005 oninbaar geleden belastingaanslagen inkomstenbelasting en motorrijtuigenbelasting, waarbij qua oorzaken van oninbaarheid zoveel mogelijk is aangesloten bij de kenmerken van de groep particuliere belastingschuldigen waarop de maatregel is gericht, geeft het volgende beeld: inkomstenbelasting 16 819 belastingaanslagen; motorrijtuigenbelasting 136 769 aanslagen. In bedragen: inkomstenbelasting € 42 miljoen, motorrijtuigenbelasting € 18 miljoen.

Ook vragen de leden van de PvdA-fractie of het hier gaat om kleine of juist grote schulden. Voor de bankvordering geldt dat deze ook kan worden gedaan jegens niet-notoire wanbetalers. De verwachting is dat de ontvanger van dit invorderingsinstrument vooral gebruik zal maken om relatief kleine belastingschulden – die buiten de zakelijke sfeer zijn ontstaan – in te vorderen indien de belastingschuldige niet heeft gereageerd op een dwangbevel en deze niet (meer) in aanmerking komt voor uitstel van betaling. Bij de maatregel die het mogelijk maakt om de belastingvrije voet aan te tasten, kan zowel sprake zijn van kleine als van grote schulden. Kenmerkend voor dit invorderingsinstrument is dat de ontvanger daarvan alleen gebruik maakt indien betrokkene structureel weigert aan zijn fiscale verplichtingen te voldoen.

Daarnaast vragen de leden van de PvdA-fractie of de regering in kan gaan op de versterking van de bevoorrechte positie van de fiscus als schuldeiser.

Bij de beantwoording van deze vraag wordt ervan uitgegaan dat deze ziet op de voorgestelde aanpassing van het eerste lid van artikel 19 van de Invorderingswet 1990: de bevoegdheid van de ontvanger om bijvordering de beslagvrije voet (gedeeltelijk) aan te tasten. In de huidige situatie stuiten fiscale vorderingen – ook die welke ingevolge artikel 21, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 bevoorrecht zijn – af op de wettelijke beslagverboden of -beperkingen. Bevoorrechte of concurrente vorderingen van andere schuldeisers dan de fiscus stuiten eveneens af op deze verboden of beperkingen. De nieuwe tweede volzin van artikel 19, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 geeft de ontvanger de bevoegdheid inbreuk te maken – voor ten hoogste een tiende gedeelte – op een bedrag waarvoor thans een wettelijk beslagverbod of -beperking geldt. Dit nieuwe invorderingsinstrument heeft geen gevolgen voor verhaalsmogelijkheden van andere schuldeisers dan de fiscus. Zo worden deze andere schuldeisers niet van hun (eventueel) preferente positie verdrongen doordat de fiscus zijn verhaalsmogelijkheid uitbreidt ten koste van de verhaalsmogelijkheden van die andere schuldeisers. Immers, ten aanzien van (bevoorrechte) vorderingen van andere schuldeisers dan de fiscus geldt dat deze ook in de toekomst zullen afstuiten op genoemde verboden en beperkingen.

De leden van de PvdA-fractie plaatsen vraagtekens bij de bevoegdheid om belastingschulden – en met name betwiste belastingschulden – bijderden in te vorderen. In dat kader vragen zij met welke waarborgen de procedure om belastingen op derden te verhalen is omgeven en welke rechtsmiddelen daartegen open staan. Deze leden doelen ook hier waarschijnlijk op de voorgestelde wijzigingen van artikel 19 van de Invorderingswet 1990 en niet op de nu reeds voor iedere schuldeiser openstaande mogelijkheid om ingevolge de artikelen 475 tot en met 479a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (executoriaal) derdenbeslag te leggen.

De situatie zoals deze door de leden van de PvdA-fractie wordt geschetst, waarbij de ontvanger zich ter voldoening van een belastingschuld op een «willekeurige» derde – in het gegeven voorbeeld is dit een patiënt van een tandarts – tracht te verhalen, kan zich bijeen vordering ingevolge artikel 19 van de Invorderingswet 1990 niet voordoen. Immers, op grond van het eerste en tweede lid van artikel 19 van de Invorderingswet 1990 zijn alleen bepaalde in de wet omschreven derden – zoals de werkgever of de houder van penningen – gehouden op vordering van de ontvanger de belastingaanslagen van belastingschuldige te betalen. De

in het voorbeeld van de leden genoemde patiënt kan niet als een derde in de zin van artikel 19, eerste en tweede lid, van de Invorderingswet 1990 worden aangemerkt.

Voorts wordt nog opgemerkt dat de ontvanger geen vordering ingevolge artikel 19 van de Invorderingswet 1990 doet zolang de daaraan te grondslag liggende belastingschuld wordt betwist.

Van de mogelijkheid tot het leggen van derdenbeslag ingevolge de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zal de ontvanger in de door leden van de PvdA-fractie geschetste situatie geen gebruik maken omdat hij er zonder forse inspanningen niet van op de hoogte is op welke patiënten de belastingschuldige (de tandarts) vorderingen heeft.

De belastingschuldige jegens wie een vordering ingevolge artikel 19 van de Invorderingswet 1990 wordt gedaan, kan daartegen in verzet komen.

Op grond van artikel 19, vierde lid, van de Invorderingswet 1990 in samenhang met artikel 17, tweede lid, van die wet schorst het verzet de tenuitvoerlegging van de vordering voor zover deze door het verzet wordt bestreden. Tegen de executie van het krachtens het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering gelegde derdenbeslag kan de belastingschuldige zich op de voet van artikel 438 van die wet verzetten. Op grond van artikel 476 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering heeft de schorsing van de executie van de derdebeslagene pas werking, nadat de schorsing schriftelijk aan die derde is meegedeeld. Indien achteraf mocht blijken dat ten onrechte beslag is gelegd – bijvoorbeeld omdat een geldige invorderingstitel ontbreekt – is de ontvanger verplicht tot het onmiddellijk ongedaan maken van zijn acties en tot het betalen van schadevergoeding.

Voorts stellen de leden van de PvdA-fractie nog een vraag over de werking van preferente vorderingen. Preferentie van vorderingen is aan de orde indien zich verschillende schuldeisers zich op dezelfde vermogensbestanddelen trachten te verhalen. Deze situatie doet zich niet voor bij de maatregel die het mogelijk maakt de beslagvrije voet gedeeltelijk aan te tasten. Immers, andere schuldeisers dan de fiscus kunnen zich niet verhalen op vermogensbestanddelen waarvoor een wettelijk beslagverbod of -beperking geldt. Tot dit laatste is alleen de ontvanger gerechtigd op grond van de nieuwe tweede volzin van artikel 19, tweede lid, van de Invorderingswet 1990. Ook anderszins wijzigt het onderhavige wetsvoorstel aard en omvang van de voor fiscale vorderingen geldende preferentie niet (vergelijk artikel 21 Invorderingswet 1990).

De leden van de PvdA-fractie vragen of de maatregel die het mogelijk maakt de beslagvrije voet aan te tasten alleen geldt voor de Belastingdienst of dat deze maatregel ook doorwerkt naar gemeenten en waterschappen.

Indien dit laatste het geval is vragen genoemde leden welke invloed dit heeft op de bijstand, het volume van verstrekkingen van de bijzondere bijstand en soortgelijke regelingen.

Aangezien de ingevolge de Gemeentewet en Waterschapswet geheven belastingen worden ingevorderd als waren die belastingen rijksbelastingen heeft de voorgestelde wijziging van artikel 19, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 ook gevolgen voor het invorderen van gemeentelijke

belastingen en waterschapsbelastingen. Deze wijziging van de Invorderingswet 1990 heeft geen gevolgen voor de (bijzondere) bijstand.

De leden van de PvdA stellen dat de Belastingdienst belastingteruggaven verrekent met belastingschulden waarvoor de in artikel 358 van de Faillissementswet bedoelde schone lei geldt. Over het verrekeningsrecht tijdens en na een wettelijke schuldsaneringregeling bestaat binnen de Belastingdienst geen misverstand. De medewerkers van de Belastingdienst zijn dan ook voldoende geïnstrueerd voor het geval zich zo'n verrekeningssituatie voordoet. Bekend is dat de huidige geautomatiseerde invorderingssystemen van de Belastingdienst de verrekening tijdens en na de schuldsaneringsregeling onvoldoende ondersteunen. Het laatste betekent dat in voorkomend geval extra handelingen nodig (en ook geïndiceerd) zijn. In incidentele gevallen gaat daarbij als gevolg van menselijke fouten soms iets mis. Vanaf 2008 zal de Belastingdienst de beschikking hebben over een nieuw incassopakket waardoor de door de leden van de PvdA aangeduide automatiseringsknelpunten zullen zijn verholpen en de hiervoor bedoelde incidentele missers tot het verleden zullen behoren.

Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie (blz. 7, eerste alinea) of de regering kan ingaan op de rechtsbescherming van belastingschuldige ingeval de toepassing van het derdenbeslag betrekking heeft op niet notoire wanbetalers. Iedere belastingschuldige met betrekking tot wiens belastingschulden ter zake waarvan bijeen beschikking een vordering als bedoeld in artikel 19 van de Invorderingswet 1990 wordt gedaan, kan op de voet van artikel 17 van die wet tegen die vordering in verzet komen als ware die vordering de tenuitvoerlegging van een dwangbevel. Indien de ontvanger derhalve met toepassing van artikel 19, eerste lid, tweede volzin, een vordering doet als gevolg waarvan een wettelijk beslagverbod of beperking wordt aangetast, staat voor de betreffende belastingschuldige de weg open om tegen die vordering in verzet te komen. Of de ontvanger al dan niet rechtens tot een (gedeeltelijke) aantasting van een beslagverbod of beperking is overgegaan – en de betrokkene mitsdien als notoire wanbetaler kan worden aangemerkt –, kan in die verzetsprocedure aan de orde worden gesteld.

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie of de regering in kan gaan op het gebruik van het vereenvoudigd derdenbeslag in het massale invorderingsproces voorzover dit derdenbeslag wordt toegepast op invordering binnen de beslagvrije voet.

Van de voorgestelde mogelijkheid om de beslagvrije voet aan te tasten, zal geen gebruik worden gemaakt in het massale invorderingsproces. In de Leidraad Invordering 1990 zal worden neergelegd dat de ontvanger alleen in het individuele invorderingsproces (het zogenoemde ITO-proces) van deze mogelijkheid gebruik zal kunnen maken. Om van deze mogelijkheid daadwerkelijk gebruik te kunnen maken, zal de ontvanger een separate vordering moeten doen. Een zodanige vordering geschiedt bij beschikking waartegen de betrokkene in verzet kan komen.

Tot slot vragen de leden van de VVD-fractie of de regering inzichtelijk kan maken wat de verwachting is met betrekking tot de gebruikmaking van de rechtsmiddelen – de hiervoor geschetste verzetsprocedure – binnen onderhavig wetsvoorstel en de capaciteit binnen de rechterlijke macht. De verwachting is dat net als in de huidige situatie slechts zeer sporadisch gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om tegen een vordering ingevolge artikel 19 van de Invorderingswet 1990 in verzet te komen.

Daarbij wordt overwogen dat het hier niet zozeer om nieuwe vorderingen gaat, maar om vorderingen tot een hoger bedrag. Voorts zal de ontvanger naar verwachting veel vaker gebruik maken van de – eveneens in dit wetsvoorstel opgenomen – bankvordering dan van een vordering strekkende tot aantasting van de beslagvrije voet.

Met betrekking tot de voorgestelde wijziging van artikel 19, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 merkt de NOvA op dat het consistent zou zijn om aan artikel 57 van die wet te voegen dat de aansprakelijkgestelde die de belastingschuld van een derde heeft betaald of daaraan heeft bijgedragen, wordt gesubrogeerd in de «additionele» aanspraak op tien procent van de beslagvrije voet. Ingevolge artikel 57 van de Invorderingswet 1990 is de subrogatie voor de aansprakelijkgestelde die de belastingschuld van een derde (gedeeltelijk) heeft betaald, beperkt tot het voorrecht van de ontvanger (artikel 21 Invorderingswet 1990). Deze beperking is aangebracht omdat op grond van oudere jurisprudentie moet worden aangenomen dat subrogatie in de rechten van de ontvanger anders dan waar het gaat om het om diens voorrecht niet mogelijk is (HR 23 december 1926, NJ 1927, blz. 213 e.v. en Hof 's-Gravenhage 24 oktober 1929, NJ 1930, blz. 253). Zo komen de andere rechten van de ontvanger – zoals het recht van parate executie – dan ook niet in aanmerking voor subrogatie (zie ook Kamerstukken II 1989/90, 20 588, nr. 3, blz. 125/6). In lijn hiermee is de opvatting van de regering dat het op artikel 19, eerste lid, tweede volzin, gebaseerde recht van de ontvanger om de belastingvrije voet gedeeltelijk aan te tasten niet voor subrogatie in aanmerking komt.

Nader verslag⁹

Aantasten beslagvrije voet

De leden van de VVD-fractie vragen de regering toe te lichten waarom de fiscus de beslagvrije voet zou mogen aantasten en andere schuldeisers niet. De leden vragen de regering om argumenten hiervoor te geven en deze argumenten af te wegen tegen de argumenten waarop de beslagvrije voet berust.

(...)

Nota naar aanleiding van het nader verslag¹⁰

3. Aantasten beslagvrije voet

De leden van de VVD-fractie vragen toe te lichten waarom de fiscus de beslagvrije voet zou mogen aantasten en andere schuldeisers niet. De leden vragen hiervoor argumenten te geven en deze af te wegen tegen de argumenten waarop de beslagvrije voet berust. De fiscale betalingsverbintenis verschilt in die zin met verreweg de meeste andere betalingsverbintenissen dat zij uit de wet ontstaat. Dat betekent onder meer dat de Belastingdienst, anders dan andere schuldeisers, niet betrokken is bij het ontstaan van de betalingsverbintenis en dus ook niet in de gelegenheid is om, zoals andere schuldeisers dat wel plegen te doen, voorwaarden te stellen die ertoe strekken de betaling in meer of mindere mate te garanderen.

De voorgestelde wijziging van artikel 19, eerste lid, IW 1990 spitst zich toe op de groep van belastingschuldigen die de door hen verschuldigde belasting wel zou kunnen betalen maar dat stelselmatig weigert.

Immers, wanneer men niet kan betalen, voorziet de Invorderingswet 1990 in een recht op kwijtschelding van belasting (artikel 26 IW 1990). De bedoelde betalingsonwil kan in stand blijven doordat deze belastingschuldigen erin slagen om eventuele verhaalsmogelijkheden aan de greep van de fiscus te onttrekken en daar waar dat niet mogelijk is, zoals bij regulier loon of uitkeringen, zich beschermd weten door het wettelijk beslagverbod en de beslagvrije voet.

De gedachte die aan de beslagvrije voet ten grondslag ligt, is – kort samengevat – dat betrokkenen voor de lopende kosten van bestaan voldoende middelen in handen moeten krijgen. Zoals hiervoor reeds is aangegeven, is een van de kenmerken van de groep van belastingschuldigen waarop de voorgestelde maatregel is gericht dat men wel kan betalen maar niet wil betalen. Eén van de weinige mogelijkheden om daartegen in de praktijk op te treden, is het vergroten van het bereik van het door de Belastingdienst gelegde beslag zodat het reguliere loon en de uitkering tot een ruimer bedrag onder dit beslag vallen. Het algemene belang van een beslagvrije voet moet het, in de ogen van de regering in de hiervoor geschetste omstandigheden, deels afleggen tegen het algemene belang dat een ieder zijn fiscale verplichtingen nakomt.

(...)

⁹ [Kamerstukken II 2005-2006, 30322, nr. 8](#)

¹⁰ [Kamerstukken II 2005-2006, 30322, nr. 9](#)

Nota van wijziging¹¹

Artikel VI wordt als volgt gewijzigd:

a. Onderdeel A, tweede en derde lid, wordt vervangen door:

2. Onder vernummering van het tweede tot en met zevende lid tot derde tot en met achtste lid wordt een lid ingevoegd, luidende:

2. Het eerste lid, tweede volzin, vindt alleen toepassing indien de belastingschuldige op het tijdstip waarop de vordering wordt gedaan, meer dan één belastingaanslag waarvan de enige of laatste betalingstermijn met ten minste twee maanden is overschreden, niet heeft betaald en hij met betrekking tot deze belastingaanslagen:

a. geen verzoek om uitstel van betaling heeft gedaan, niet in aanmerking komt voor uitstel van betaling of de gestelde voorwaarden voor uitstel van betaling niet is nagekomen, en

b. geen verzoek om kwijtschelding van belasting heeft gedaan of niet in aanmerking komt voor kwijtschelding van belasting.

(...)

Tweede nader verslag¹²

Bankvordering en aantasten beslagvrije voet

De leden van de PvdA-fractie vragen of er een limiet kan worden gesteld aan de periode waarop iemand een inkomen gelaten wordt op 80% van het sociaal minimum. Wat acht de regering redelijk? Een veel gehanteerde maximumtermijn van zeer hoge maatregelen in de Wet werk en bijstand en de Werkloosheidswet is 3 maanden. Is de regering bereid een grens te stellen aan de duur van het beslag van 20% onder het sociaal minimum?

Hoe verhoudt zich de door de regering voorgenomen bepaling waarmee gedurende een zeer lange tijd een inkomen onder de beslagvrije voet gelaten wordt en het gebruik van Voedselbanken waar de regering van vindt dat zij er eigenlijk niet zouden moeten zijn?

De regering stelt dat de waarborgen om pas in het uiterste geval over te gaan op de verlaagde beslagvrije voet ligt in het geen recht hebben op kwijtschelding. Is het de bedoeling dat daarmee impliciet wordt uitgesloten dat mensen met een inkomen op het sociaal minimum zonder enig vermogen te maken krijgen met die extra verlaagde beslagvrije voet? Zo ja, heeft de regering zich gerealiseerd dat in sommige gevallen de kwijtschelding geweigerd wordt omdat sommige mensen al een te hoge aflossing van schulden betalen, zoals een alleenstaande met een inkomen op het sociaal minimum die 150 euro per maand aan een schuld afbetaald.

Indien dat het geval is, is de formulering uit het wetsvoorstel dan voldoende om bescherming tegen armoede te bieden? Ook bij de RECOFA-normen (vastgesteld door het landelijk overleg van rechterscommissarissen in faillissementen) in het kader van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP) kan het voorkomen dat de hoge terugbetalingsverplichting kan leiden tot het weigeren van kwijtschelding.

Is in zo'n geval een aanpassing dan niet redelijk, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

Wat zijn de effecten van de voorgenomen wetswijziging van de invorderingswet en de preferentie van de Belastingdienst op mensen in een WSNP-traject en op mensen die in een minnelijke regeling van schuldsanering zitten. Gaarne ontvangen genoemde leden een toelichting hierop.

¹¹ [Kamerstukken II 2005-2006, 30322, nr. 10](#)

¹² [Kamerstukken II 2005-2006, 30322, nr. 11](#)

Nota naar aanleiding van het tweede nader verslag¹³

Bankvordering en aantasten beslagvrije voet

De leden van de PvdA-fractie hebben nog een aantal vragen ter zake van het voorstel tot aantasten van de beslagvrije voet, met name met betrekking tot de limitering van de periode waarop iemand een inkomen gelaten wordt op 80% van het sociaal minimum. Verder vragen zij naar de relatie met het gebruik van voedselbanken.

De voorgestelde maatregel richt zich op de notoire wanbetaler die wel kan betalen, maar niet wil betalen (indien een belastingschuldige niet kan betalen, komt hij namelijk in beginsel in aanmerking komen voor kwijtschelding).

Voor deze wanbetalers tegen wie normale invorderingsmaatregelen geen soelaas bieden, is de voorgestelde maatregel bedoeld.

Voor deze categorie is het naar mijn mening dan ook niet noodzakelijk om een grens te stellen aan de periode gedurende welke de beslagvrije voet kan worden verlaagd.

De relatie met de voedselbanken is in dit verband niet aan de orde omdat het gaat om een groep belastingschuldigen die wel kan betalen, maar dit stelselmatig weigert.

De leden van de PvdA-fractie vragen of het de bedoeling is uit te sluiten dat mensen met een inkomen op het sociale minimum zonder enig vermogen worden getroffen door de toepassing van de verlaagde beslagvrije voet.

In de nota van wijziging is het begrip notoire wanbetaler geëxpliciteerd; de vraag op wie de betreffende maatregel kan worden toegepast dient in de eerste plaats te worden beantwoord aan de hand van de in genoemde nota voorgestelde definitie. Onderdeel van deze definitie is dat de betreffende belastingschuldige met betrekking tot zijn belastingaanslag niet voor kwijtschelding in aanmerking komt. De kwijtscheldingsregeling gaat voor wat betreft de minimaal ter beschikking blijvende middelen ter voorziening in de bestaanskosten uit van 90% van de voor de belastingschuldige geldende bijstandsnorm. Wat dit betreft ligt de kwijtscheldingsregeling geheel in het verlengde van de regelgeving met betrekking tot de beslagvrije voet. Afwijkend is dat de kwijtscheldingsregeling bepaalde belastingmiddelen, waaronder de motorrijtuigenbelasting, van kwijtschelding uitsluit en dat binnen de kwijtscheldingsregeling geen ruimte is gelaten voor de kwijtschelding van schulden waarvan de niet-betaling geheel aan de belastingschuldige valt toe te rekenen. Het laatste doet zich o.a. voor in het geval ter zake van de betreffende belastingaanslag een vergrijpboete is opgelegd en in het geval betaling achterwege is gebleven terwijl deze ten tijde van het opeisbaar zijn van de aanslag zonder meer mogelijk zou zijn geweest.

Deze leden vragen voorts of de formulering uit het wetsvoorstel voldoende bescherming biedt voor de situatie waarin structurele en substantiële aflossingen plaatsvinden aan andere crediteuren. De leden doelen daarbij waarschijnlijk op de bepaling waarbij kwijtschelding slechts in zeer bijzondere omstandigheden wordt verleend indien schuldaflossing tot een beloop van meer dan € 136 per maand plaatsvindt, onder omstandigheden waarin geen of althans onvoldoende betalingscapaciteit aanwezig is (artikel 17 Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990).

Met betrekking tot de in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 opgenomen kwijtscheldingsregeling zijn tal van (uitvoerings)beleidsuitspraken neergelegd in de Leidraad Invordering 1990. Doordat de kwijtscheldingsregeling bij aanvaarding van het onderhavige wetsvoorstel (meer dan thans) ook een rol gaat spelen in het executiebeleid van de belastingontvanger, zal het bedoelde uitvoeringsbeleid met het oog daarop moeten worden geëvalueerd. Uitgangspunt daarbij is dat personen die aantoonbaar niet kunnen betalen en wie ter zake geen verwijt kan worden gemaakt (zie hiervoor), niet worden getroffen door de toepassing van de verlaagde beslagvrije voet.

Terzake van de hiervoor bedoelde € 136-regeling geldt dat voormelde regel kwijtschelding niet uitsluit maar inspeelt op de bijzondere aard van het geval. Indien de belastingschuldige voldoende aannemelijk weet te maken dat hij ondanks een inkomen op het sociaal minimum, in staat is structureel substantiële aflossingen te doen aan andere schuldeisers en dat de

¹³ [Kamerstukken II 2006-2007, 30322, nr. 13](#)

verstrekke gegevens over inkomsten en uitgaven stroken met de werkelijkheid, kan hij in aanmerking komen voor kwijtschelding. Overigens wordt in dit verband opgemerkt dat voor verzoeken om kwijtschelding die worden gedaan tijdens de toepassing van de wettelijke of de in het fiscale uitvoeringsbeleid geïncorporeerde minnelijke schuldsaneringsregeling, de € 136-regeling uiteraard buiten toepassing dient te blijven.

Tenslotte vragen de leden van de PvdA-fractie naar de effecten van de voorgenomen wetswijziging voor mensen op wie een WSNP-traject of een minnelijke regeling van schuldsanering van toepassing is. Voorzover de wet ruimte laat voor eigen beleid van schuldeisers is daarvan gebruik gemaakt door zowel in de situatie waarin sprake is van een WSNP-traject als waarin sprake is van een minnelijke regeling, in het fiscale uitvoeringsbeleid het belang van de schuldenaar voorop te stellen. Zo voorziet de genoemde Leidraad Invordering 1990 in een regeling waardoor een minnelijke schuldsaneringsregeling voor personen in een problematische schuldsituatie zonder meer binnen bereik ligt. De belangrijkste voorwaarden daarbij zijn dat bedoelde personen desgevraagd (ook) zouden kwalificeren voor toepassing van de WSNP en dat de schuldsanering wordt uitgevoerd door een gemeente of door een lid of een geassocieerd lid van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK). De voorgestelde maatregelen hebben geen enkel gevolg voor de bedoelde situaties.

Amendement van het lid Irrgang nr. 21¹⁴

Ontvangen 15 februari 2007

De ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

I

Artikel VI, onderdeel A, wordt als volgt gewijzigd:

A. Punt 1 vervalt.

B. Punt 2 vervalt.

C. Punt 3 wordt als volgt gewijzigd:

1. De aanhef wordt vervangen door:

3. Onder vernummering van het derde tot en met zevende lid tot vierde tot en met achtste lid wordt een lid ingevoegd, luidende:

2. De aanduiding «4.» wordt vervangen door «3.».

D. Punt 4 wordt vervangen door:

4. In het achtste lid (nieuw) wordt «eerste tot en met zesde lid» vervangen door: eerste tot en met zevende lid.

E. Punt 5 wordt vervangen door:

5. Na het achtste lid (nieuw) wordt een lid toegevoegd, luidende:

9. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de gevallen waarin en de wijze waarop het derde lid toepassing kan vinden.

II

In artikel XIII F, eerste lid, wordt «artikel 19, vierde lid» vervangen door: artikel 19, derde lid.

¹⁴ [Kamerstukken II 2006-2007, 30322, nr. 21](#)

Toelichting

De wetwijziging geeft de belastingdienst de bevoegdheid om nog eens 10 procent extra van het beslagvrije gedeelte te gebruiken om een belastingschuld te innen. Indien de belastingdienst beslag legt op het loon onder een derde, bekend dit effectief dat iemand rond moet komen van 81 procent van het sociaal minimum. Dit amendement beoogt om de voorgestelde verlaging van het beslagvrije gedeelte ongedaan te maken.

Irrgang

Behandeling Tweede Kamer 31 januari 2007¹⁵

De heer **Irrgang** (SP):

(...)

De SP-fractie is tegen de voorgestelde uitbreiding van de beslagmogelijkheden voor de fiscus. Een beslagvrije voet is er niet voor niets; mensen, zelfs wanbetalers, moeten ook kunnen eten. De beslagvrije voet is nu 90% van het sociaal minimum. Dat is al laag, als je bedenkt dat het heel moeilijk is om van een inkomen van 100% van het sociaal minimum rond te komen. Echt onfatsoenlijk is het om daar nog eens 9% vanaf te halen, zoals in het wetsvoorstel staat, ongeacht of men nu wanbetaler is of niet, want zelfs wanbetalers moeten eten. Ik wijs er daarbij ook op dat er heel veel mensen zijn die, om het huiselijk uit te drukken, "in de shit zitten" en daarop reageren door hun problemen te ontkennen en post niet meer open te maken. Strikt genomen zijn het misschien wanbetalers, maar in de praktijk zijn het mensen die geholpen moeten worden. Daarom heb ik een amendement ingediend om dit onderdeel uit het wetsvoorstel te halen.

De heer **Crone** (PvdA): De PvdA-fractie heeft in de schriftelijke voorbereiding van dit wetsvoorstel zeer veel vragen over dit onderwerp gesteld. Via nota's van wijziging zijn er zelfs aanscherpingen gekomen. U hebt het over wanbetalers, maar het gaat natuurlijk over notoire wanbetalers. Wij zijn de partij van de wederkerigheid en gaan heel ver om problemen van mensen op te lossen, maar als mensen niet meewerken en gebruik maken van alle beschikbare voorzieningen, komt er een keer een stok achter de deur. Dat is in dit geval aan de orde. U maakt het heel breed, alsof iedereen die niet kan betalen, opeens niet meer kan eten. Dat is echter hier niet aan de orde. Het gaat hier om notoire wanbetalers. Ik zal daar in mijn termijn nog uitvoerig op ingaan, maar u zegt daar helemaal niets over.

De heer **Irrgang** (SP): In de eerste plaats is de beslagvrije voet bedoeld om het bestaansminimum te garanderen. Met die 90% is er al een stok achter de deur. Dat is immers al 10% bovenop de 90% als je op het sociale minimum leeft. In de tweede plaats: wat is een notoire wanbetaler? U bent misschien ook wel eens bij een voedselbank geweest of bij een sociale dienst. Dan weet u dat mensen die problemen krijgen met schulden, soms de neiging hebben om hun post niet meer te openen. Dan kom je strikt genomen misschien als notoire wanbetaler te boek te staan, terwijl je dat eigenlijk niet bent, al ben je dat formeel gezien wel. De oplossing daarvoor is niet dat wij de beslagvrije voet van 90% gaan verlagen naar 81% van het sociale minimum, zeker niet als je bedenkt dat die 90% in de WSNP wordt verhoogd naar 95%. Ik geloof dat u het voorliggende voorstel in uw schriftelijke inbreng onbetamelijk, onfatsoenlijk en onbillijk noemde. Dan mag ik hopen dat ik van uw fractie in ieder geval steun krijg voor mijn amendement ter zake. Ik herhaal dat het hier niet alleen gaat om mensen die in de problemen zitten en daardoor misschien strikt genomen als

¹⁵ [Handelingen II 2006-2007, nr. 37, p. 2317 - 2328](#)

notoire wanbetaler worden gekwalificeerd, terwijl zij dat in de praktijk niet zijn; het gaat er ook om dat het sociale minimum zelfs voor wanbetalers geldt.

De heer **Crone** (PvdA): U gaat voorbij aan de kern van mijn vraag. Alle wanbetalers hebben recht op een goede behandeling, maar notoire wanbetalers niet. De vraag is dus wat een notoire wanbetaler is. De minister heeft op ons verzoek in de nota van wijziging gespecificeerd wat een notoire wanbetaler is. Dat was al in mei 2006, dus dat kunnen wij nu bespreken. Dan moet u zeggen: ik vind die criteria niet hard genoeg en ik wil ze aanscherpen. Dan zou u een vent zijn. Maar om nu te zeggen: iedereen die niet betaalt, is wanbetaler en wordt niet gepakt, is niet mijn lijn. Ik zou dus graag uw reactie vragen op artikel IV, punt 2, waarin onder de letters a en b precies wordt weergegeven wanneer je een notoire wanbetaler bent. Dan moet u die normen aanscherpen. Ze zomaar eruit halen is wel erg makkelijk.

De heer **Irrgang** (SP): Volgens mij heeft de heer Crone niet goed naar mij geluisterd. Ik heb twee dingen gezegd. In de eerste plaats dat zelfs wanbetalers recht hebben op een sociaal minimum dat minder is dan het sociale minimum zelf, namelijk 90% van het sociale minimum. In de tweede plaats heb ik gezegd dat mensen die gewoon hun post niet meer openen – de heer Crone weet net zo goed als ik hoe vaak dat voorkomt bij mensen die problemen hebben – zelfs na de nota van wijziging nog als notoire wanbetalers gekwalificeerd zouden kunnen worden en dat is iets waar ik niet aan wil. Ik vind dat er ook voor wanbetalers een bestaansminimum moet worden gegarandeerd. Dat betekent niet dat er geen middelen zijn om wanbetalers tot betaling te bewegen. Er is ook nog het bankbeslag waar ik het zo meteen verder over ga hebben. Zelfs als je op het sociale minimum leeft, is de beslagvrije voet van je inkomen 90% en dat wil deze minister verlagen naar 81%, wat de heer Crone onbetamelijk, onfatsoenlijk en onbillijk noemde.

De heer **Crone** (PvdA): U gaat voor de derde keer niet in op mijn vraag. Ik vraag u nadrukkelijk naar het onderscheid tussen wanbetalers en notoire wanbetalers. Met wanbetalers gaan wij zo soepel mogelijk om. Zij worden op alle mogelijke manieren geholpen. Voor notoire wanbetalers daarentegen die alles weigeren wat ook in de wet wordt genoemd, kwijtscheldingsbepalingen en noem maar op, moet je een stok achter de deur hebben. U doet dat niet.

De heer **Irrgang** (SP): Ik heb u al aangegeven dat ook in de huidige wet voor wanbetalers 90% van het sociale minimum geldt en niet 100%. Ik heb voorts aangegeven dat notoire wanbetalers ook mensen kunnen zijn die hun post niet meer openen. Dat is iets wat ik niet voor mijn rekening wil nemen en daarom heb ik dit amendement ingediend. Ik hoop op de steun van de PvdA-fractie.

(...)

De heer **De Nerée tot Babberich** (CDA):

(...)

Dan de beantwoording met betrekking tot de aantasting van de beslagvrije voet. Daarover is zojuist ook gediscussieerd door de heren Irrgang en Crone. Mijn fractie gaat met pijn in het hart akkoord met deze bepalingen, nu deze zodanig zijn aangepast en toegespitst dat ze alleen zien op notoire wanbetalers. Naar aanleiding van de verslagen is heel erg aangescherpt in de wet vastgelegd wanneer dat het geval is. Het voorkomen van belastingschulden is beter dan deze achteraf proberen weg te werken. Voor het terugdringen van individuele belastingschulden is allereerst van belang dat de belastingplichtige een helder inzicht heeft in de nog uitstaande belastingschulden en de al voldane termijnen. Niet iedereen is een meester in het bijhouden van zijn of haar eigen administratie. Als een burger wil weten wat hij of zij nog aan openstaande belastingschulden heeft, moet de belastingtelefoon worden gebeld. De belastingtelefoon ontvangt volgens de pers in dat kader gemiddeld tussen de 65.000 en 200.000 telefoontjes per dag. Dat is een zware belasting

voor de toch al kostenintensieve faciliteit van de belastingdienst. Medewerkers van de belastingdienst hebben een volledig en actueel inzicht in nagenoeg alle aangifte-, aanslag- en betaalgegevens. Zij lezen die zo van het scherm af. Tot nu toe is het echter onmogelijk snel een schriftelijk en helder overzicht te ontvangen van de belastingdienst. Als hierom wordt verzocht, krijgt men te horen dat men de ontvangen definitieve en voorlopige aanslagen moet bewaren en deze zelf onder elkaar moet zetten. Op deze documenten worden al gedane betalingen echter niet vermeld. Is het niet mogelijk dergelijke gegevens digitaal toegankelijk te maken, bijvoorbeeld met gebruikmaking van de digicode? Dat zou zowel voor de burger als voor de belastingdienst kostenbesparend werken en voldoen aan de doelstelling dat de burger in een oogopslag zijn uitstaande belastingschulden kan zien. Technisch lijkt het geen probleem. Een dergelijke faciliteit bestaat al jaren bij banken en andere dienstverleners.

(...)

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD):

(...)

Ik kom op het punt van de instelling van de bankvordering en de aantasting van de beslagvrije voet. Het zijn maatregelen tegen notoire wanbetalers. Er is sprake van een tiende gedeelte van het bedrag waarvoor deze beperking geldt. De VVD-fractie vraagt zich af waarom dit voorrecht alleen is voorbehouden aan de Belastingdienst en niet ook aan andere schuldeisers. Deze volgorde bij dit soort oninbare vorderingen leidt er ook vaak toe dat juist kleinere bedrijven de dupe worden van een Belastingdienst die voorrang heeft. Het draait er vaak op uit dat juist de kleinere bedrijven helemaal geen vorderingen meer kunnen innen. Ik krijg daarop graag een toelichting.

(...)

De heer **Crone** (PvdA):

(...)

Er wordt een nieuw instrument toegevoegd. De fiscus mag beslag leggen op een deel van de bankrekening van een belastingplichtige die een notoire wanbetaler is. Dat biedt grote voordelen. Dit is namelijk de goedkoopste manier om het geld binnen te halen. De klassieke manier is dat beslag wordt gelegd, dat de deurwaarder erop af wordt gestuurd die vervolgens zelfs executoriaal beslag kan leggen. Dat is uiteindelijk veel duurder, niet alleen voor de belastingdienst maar ook voor de belastingplichtige, want die moet dat betalen. Nogmaals, deze systematiek van bankvordering biedt voordelen omdat de extra kosten zo laag mogelijk worden gehouden.

Overigens zegt de minister terecht dat het niet de bedoeling is deze systematiek op grote schaal automatisch toe te passen. Iedere keer moet individueel worden getoetst of iemand een notoire wanbetaler is. In de wet gelden daarvoor drie criteria. In de eerste plaats moet iemand al meer dan één belastingaanslag genegeerd hebben waarbij de betalingstermijnen ten minste twee maanden overschreden moeten zijn. In de tweede plaats moet vastgesteld worden dat de belastingplichtige geen verzoek om uitstel van betaling heeft gedaan dan wel daar niet voor in aanmerking komt. Een verzoek om uitstel van betaling leidt tot opschorting en dan wordt iemands bankrekening niet belast. Wanneer dat verzoek wordt afgewezen, is betrokkene belastingplichtig en moet betalen. In de derde plaats moet betrokkene een beroep hebben kunnen doen op kwijtschelding van de schuld.

Wanneer iemand recht heeft op kwijtschelding, mag er ook geen vordering op de bankrekening plaatsvinden. Ik hecht eraan om expliciet duidelijk te maken dat mijn fractie erop toe heeft gezien dat dit in de wet is vastgelegd. Mijn collega Noorman-den Uyl heeft dit dossier zorgvuldig getoetst aan de gang van zaken in de sociale zekerheid. Wij gaan dus niet over één nacht ijs.

Daarom vind ik het jammer dat de heer Irrgang dit een schande vindt omdat het bestaansminimum van mensen wordt aangetast. De waarborgen zijn niet voor niets ingebouwd. Het gaat hier immers om mensen die het wel kunnen betalen, mensen die systematisch weigeren belasting te betalen. Wat ons betreft staat in deze verzorgingsstaat

voorop: wij zijn ruimhartig voor wie het nodig heeft, maar hard voor wie het niet nodig heeft, anders wordt het systeem onbetaalbaar. Dat is geen centenkwestie, dat is vooral een ideologische kwestie. Je kunt alleen maar aan mensen vragen om belasting en premies te betalen voor goede rechtvaardige uitkeringen als je weet dat het geld goed besteed wordt. Daarmee doelde ik in mijn eerdere interruptie. Wederkerigheid staat bij ons voorop, want wederkerigheid is de basis van solidariteit.

De heer **Irrgang** (SP): Dat is natuurlijk een mooi uitgangspunt, maar het gaat ook om de praktijk. Kan de heer Crone mij uitleggen wat de beslagvrije voet voor functie heeft in de wet? Wat is de geschiedenis ervan?

De heer **Crone** (PvdA): De beslagvrije voet kent een lange geschiedenis, ook in de sociale zekerheid. Bekend is dat heel veel mensen in financieel problematische situaties zitten. Daarom heeft mijn fractie oppositie tegen dit kabinet gevoerd bij het verlagen van de huursubsidie, de discussie over de voedselbanken en bij allerlei andere maatregelen om te laten zien dat er een structureel probleem is bij mensen aan de onderkant. De koopkracht van deze mensen is structureel verslechterd terwijl de lasten zijn gestegen. Daarom hebben wij een vangnet gecreëerd. Door mijn collega Noorman-den Uyl en mij is vorig jaar 50 mln. extra uitgetrokken voor armoedebestrijding.

Laten wij hopen dat er in de formatie nog meer bij komt. Eergisteren is daartoe een verzoek ingediend door de banken die bij deze problematiek hulp verlenen. Armoede moet worden voorkomen en mensen moeten worden gesteund. Dat gebeurt ook en als het niet genoeg is, dan moet er meer komen. Uiteindelijk moet er echter een stok achter de deur zijn. In het uiterste geval moet je tegen iemand die niet in aanmerking komt voor kwijtschelding of uitstel van betaling kunnen zeggen dat hij niet armlastig is en dat hij dus de middelen heeft om te betalen. Wij spreken nu zo langzamerhand over het uiterste geval, gezien de waarborgen die op ons verzoek in de wet worden opgenomen. Die persoon heeft dezelfde middelen als iemand met een gewoon inkomen. Een buschauffeur moet betalen, maar de mensen die recht hebben op kwijtschelding of uitstel van betaling, krijgen dat ook.

De heer **Irrgang** (SP): De functie van de beslagvrije voet is ervoor zorgen dat mensen kunnen rondkomen. In de tweede nota van wijziging is de voorwaarde opgenomen dat mensen geen uitstel van betaling of kwijtschelding hebben aangevraagd en dus ook niet hebben gekregen.

Dat is iets anders dan dat zij er niet voor in aanmerking komen. Mensen verdrinken soms in de bureaucratie, mijnheer Crone. U hebt in uw inbreng ook die voedselbanken genoemd. Ik weet zeker dat, zelfs met de aanscherping in de tweede nota van wijziging, de mensen die bij de voedselbanken rondlopen daarvan alsnog de dupe kunnen worden, omdat zij voor de wet als notoire wanbetalers worden gekwalificeerd. Ik vind het jammer dat u daarmee zo gemakkelijk akkoord gaat.

De heer **Crone** (PvdA): Misschien kunt u dan de criteria nog eens nalezen. Iemand die een beroep op de Voedselbank doet, heeft recht op kwijtschelding of uitstel van betaling, anders komt die persoon niet eens in aanmerking voor de Voedselbank. U noemt iedere keer groepen die er juist niet onder vallen. Er is één groep die problematisch kan zijn en daarover zal ik nog twee vragen stellen. Dat is de groep mensen die überhaupt geen of al heel lang geen enveloppen openmaakt en vaak een psychiatrische geschiedenis heeft. Al die andere mensen komen in aanmerking voor kwijtschelding of hulpverlening. Dan pas is er een stok achter de deur. Daar gaat u steeds niet op in. Het gaat niet om mensen die recht hebben op voedselbankhulp, want die mensen komen in aanmerking voor uitstel van betaling of kwijtschelding.

De heer **Irrgang** (SP): Er is een stok achter de deur, namelijk die 90%. Het is dus niet 100%. In de WSNP wordt het percentage zelfs verhoogd tot 95. De VVDfractie ruikt een kans als u akkoord gaat met het verlagen van het percentage van 90 tot 81. Het punt is juist dat

mensen het niet aangevraagd hebben. Dat komt ook voor bij de voedselbanken, want ik heb die mensen regelmatig gesproken. Daar zal ik het maar bij laten. De kwalificaties in uw inbreng zijn duidelijk genoeg.

De heer **Crone** (PvdA): De kwalificatie in de inbreng was bedoeld als aanscherping voor de notoire wanbetalers. Dat is precies onze functie. Wij als Kamer moeten zeggen waar de grens ligt tussen notoir en niet-notoir. Daarom heb ik u ook uitgedaagd. Als u die grens te soepel vindt, dan moet u die aanscherpen. Dat vind ik prima. Het probleem is alleen dat u niet met een voorstel komt. Bij u is het zwart of wit. Mensen die geen recht hebben op uitstel van betaling of kwijtschelding zijn niet te arm. Zij hoeven helemaal niet te zakken onder de grens van 80% of 90%. Zij kunnen gewoon betalen. Dat is het principe van deze regeling. Omdat ze kunnen betalen, moeten ze ook betalen. Mensen die niet kunnen betalen, hebben volgens deze wet recht op kwijtschelding of uitstel van betaling.

De heer **Irrgang** (SP): Voor de Handelingen...

De **voorzitter**: Ik houd de klok een beetje in de gaten. Ik hoop dat u met nog één gedachtewisseling deze ronde kunt beëindigen.

De heer **Irrgang** (SP): Niet aanvragen is iets anders dan geen recht hebben op.

(...)

De heer **Irrgang** (SP): Voorzitter. Schulden moet je betalen. Dat geldt voor belastingschulden, de energierekening en de huur, als je die niet hebt betaald. Soms lukt het toch niet om je schulden te betalen. Dit blijkt uit het feit dat het aantal mensen met problematische schulden de afgelopen vijf jaar is verdubbeld. Vaak zijn mensen in de problemen gekomen door een laag inkomen en door leenreclames. Hiervoor is in de wet de bepaling van de beslagvrije voet van 90% van het sociaal minimum opgenomen. In de WSNP gaat dit percentage ook voor notoire wanbetalers omhoog naar 95. Een notoire wanbetaler is namelijk ook iemand die niet kan betalen en niet iemand die per se kwaadwillend is. Daarvoor is ook de Wet sanering natuurlijke schuldpersonen bedoeld. Ook als je een notoire wanbetaler bent, moet je uiteindelijk betalen. Die 90% van het sociaal minimum zorgt ervoor dat je ook nog kunt rondkomen gedurende de periode dat je probeert je schulden af te betalen.

De nota van wijziging houdt een poging tot aanscherping in van de regeling voor notoire wanbetalers. Er is sprake van een eis van meer dan één aanslag, men moet minstens twee maanden te laat zijn met betalen, er is geen sprake van een verzoek tot uitstel van betaling, maar dit is dus iets anders dan dat men geen recht heeft op uitstel van betaling. Ook is er geen sprake van een verzoek tot kwijtschelding, maar dat is iets anders dan dat men geen recht heeft op kwijtschelding. Dit alles biedt onvoldoende garantie dat de mensen waarom het gaat nog rond kunnen komen. Er is niet per se sprake van kwaadwillendheid.

Er ontstaat ook een andere situatie voor belastingschulden dan voor gewone schulden. Dat is ook de reden waarom mevrouw Dezentjé Hamming min of meer suggereerde om in het kader van die verlaging van 90% naar 81% ook maar eens te kijken of die andere schuldeisers niet meer mogen afbetalen. Wij zien dus al meteen waartoe deze verlaging kan leiden. De SP-fractie vindt 90% van het sociaal minimum gedurende de periode dat mensen hun schulden afbetalen eigenlijk al te weinig om van te leven. Kwade wil of geen kwade wil, dat is het minimum om van rond te komen. Daarom handhaaf ik mijn amendement op het wetsvoorstel. Volgend week bij de stemmingen zullen wij dan wel zien wat de uitslag is.

(...)

De heer **Crone** (PvdA): Voorzitter. Ook ik bedank de minister voor zijn antwoord. Dat was op veel punten bevredigend. Ik wil nog even stipuleren dat het heel duidelijk is dat het niet om mensen gaat die echt financiële problemen hebben vanwege armoede en dergelijke. Die

komen namelijk in aanmerking voor uitstel van betaling of zelfs kwijtschelding van de belastingschuld.

Voor de mensen die aan de eisen voldoen, moeten de eisen worden versoepeld. Daar heeft de PvdA-fractie de afgelopen jaren in voorop gelopen. Dat doet zij, zo nodig, ook de komende vier jaar. Het gaat echt om notoire wanbetalers, dus om mensen die wel kunnen betalen, maar dat niet doen. Dat is precies het evenwicht dat moet bestaan in een verzorgingsstaat als Nederland, waar geldt: solidariteit op basis van wederkerigheid. Mensen die kunnen betalen, moeten meebetalen; mensen die niet kunnen betalen, krijgen een steun in de rug. De PvdA-fractie steunt het amendement van de heer Irrgang dus niet.

De minister heeft in dit perspectief mijn vraag nog niet beantwoord of wij een evaluatie of voortgangsrapportage krijgen. Dat is in het algemeen, dus voor de gehele wet, nuttig, maar zeker voor dit enigszins nieuwe onderdeel. Ik neem aan dat het specifieke element van de terugbetaling van te veel uitgekeerde Awir-toeslagen sowieso wordt toegevoegd aan de rapportages die wij over de toeslagendienst krijgen. De Kamer volgt die op de voet. Hoeveel mensen zullen die toeslag moeten terugbetalen, omdat zij te veel hebben gekregen, vaak doordat dit via automatische processen verloopt?

Hoeveel mensen kunnen die niet terugbetalen en zullen uiteindelijk als notoire wanbetaler te boek komen te staan? Mijn fractie hoopt zo min mogelijk; zij houdt graag de vinger aan de pols. Ik ga geen amendement indienen met het oog op opname van een algemene evaluatiebepaling, want ik neem aan dat de minister begrijpt wat ik bedoel.

Minister Zalm: Voorzitter. Allereerst ben ik het met de eerste opmerking van de heer Irrgang eens: schulden moet je betalen. De regeling die wij hebben voorliggen, betreft niet de mensen die niet kunnen betalen, maar de mensen die niet willen betalen. Dat zijn notoire wanbetalers.

Degenen die niet kunnen betalen, komen in aanmerking voor de kwijtscheldingsregeling. Dat zei de heer Crone al. Als mensen een schuldsaneringstraject op grond van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen ingaan, wordt er ook altijd een betalingsregeling met de Belastingdienst afgesproken. Het gaat in dezen dus echt om een categorie mensen die niet wil betalen. Daar moet je harder tegen optreden dan tegen mensen die in de problemen zijn gekomen en op zichzelf welwillend tegenover het oplossen daarvan staan, bij voorbeeld door schuldsanering aan te vragen en een betalingsregeling met de Belastingdienst te treffen. In dezen gaat het om de gevallen die structureel weigeren, hun belastingverplichtingen na te komen.

De heer Irrgang (SP): Voorzitter. Ik denk niet dat wij het hier helemaal over eens worden. Het gaat nog steeds om mensen die geen aanvraag hebben ingediend. Dat wil nog niet zeggen dat zij er geen recht op hebben. Dit onderscheid is echt belangrijk. Geldt de verhoging naar 95% in de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen niet voor belastingschulden? Geldt voor dergelijke schulden 81% van het sociaal minimum in plaats van 95% van het sociaal minimum, zoals voor andere schulden die onder de WSNP vallen, gaat gelden?

Minister Zalm: Als het tot een sanering komt, zit daar altijd een aanvraag in voor hetzij een kwijtschelding van belastingen, hetzij een betalingsregeling voor belastingen. Dat valt dan al niet meer onder de definitie van "notoire wanbetaler" die wij nu kennen. Hier gaat het juist om mensen die uit deze situatie willen komen. De definitie van "notoire wanbetaler" slaat op mensen die op geen enkele wijze van plan zijn om hun belastingverplichtingen na te komen, niet uit onvermogen maar uit onwil.

Behandeling Tweede Kamer 13 februari 2007¹⁶

De **voorzitter**: Eerder is verzocht om heropening van de beraadslaging. Ik stel voor, aan dit verzoek te voldoen.

Daartoe wordt besloten.

De algemene beraadslaging wordt heropend.

De heer **Irrgang** (SP): Voorzitter. Twee weken geleden spraken wij over het wetsvoorstel Versterking fiscale rechtshandhaving. De minister zei in de tweede termijn van het debat: de regeling die wij hebben voorliggen betreft niet de mensen die niet kunnen betalen, maar de mensen die niet willen betalen. Ik heb deze fundamentalistische uitleg van de wet toen bestreden. Deze uitleg is namelijk mooi in theorie, maar niet in de praktijk. Geen aanvraag doen of kwijtschelding van belastingbetaling is heel iets anders dan daar geen recht op hebben.

Na het debat hebben wij een alarmerende brief gekregen van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet. De NVVK waarschuwt daarmee voor ernstige maatschappelijke gevolgen als het wetsvoorstel wordt aangenomen. Ook de NVVK bestrijdt de visie van de meerderheid van de Tweede Kamer, die van het CDA, de VVD en de Partij van de Arbeid. Dit geldt ook voor het Sociaal Raadsliedennetwerk. De regeling dat beslag kan worden gelegd op het inkomen tot 81% van het sociaal minimum zal niet, ik zeg: niet, voor slechts een kleine groep notoire wanbetalers worden toegepast. De praktijk is dat tienduizenden mensen die zich jaarlijks melden bij de schuldhulpverleners maandenlang hun kop in het zand hebben gestoken: post wordt niet geopend, er wordt niet gereageerd en er worden geen regelingen getroffen. Het gaat dus niet om een kleine groep. Volgens de NVVK is het aantoonbaar dat vele tienduizenden burgers door wetwijziging op een sociaal verantwoorde manier door de Belastingdienst zullen worden aangepakt. Een alleenstaande moet daardoor straks gaan rondkomen van € 667 per maand. Het resultaat is voorspelbaar: nog meer mensen in de schuldhulpverlening, nog meer mensen uit een treurige situatie proberen te helpen. Dat kost de maatschappij uiteindelijk meer.

Volgens de SP-fractie is de kern van de zaak dat de minister van Financiën, gesteund door de meerderheid van de Tweede Kamer, dit wetsvoorstel te veel bekijkt door de bril van de Belastingdienst, de bril waarmee vooral wordt gezien op welke manier de poen zo goed en zo snel mogelijk kan worden binnengehaald. Dat is een legitiem, maatschappelijk belang, maar niet tegen elke prijs. De inning van belastingschulden moet wel op een sociaal aanvaardbare manier gebeuren. Ook dat is een maatschappelijk belang. Dat evenwicht is hier totaal zoek. Dit wetsvoorstel is, zoals de NVVK schrijft, maatschappelijk onverantwoord en ik roep de minister van Financiën dan ook op om zich daar in de schemering van zijn ministerschap op te bezinnen. Voorzitter. Weet u wie daar zit? Daar zit rupsje nooit genoeg. Men slaat door met het innen van belastingschulden bij mensen die niet kunnen betalen. Je kunt niet leven van 81% van het sociaal minimum.

Ik hoop natuurlijk dat de nieuwe coalitie van CDA, PvdA en ChristenUnie haar steun aan dit wetsvoorstel intrekt. Wij zouden toch samenwerken? Wij zouden toch samen met de maatschappij en samen met de professionals in de publieke sector optrekken? Welnu, die professionals in de publieke sector waarschuwen ons. Zij zeggen: doe dit niet. Als volksvertegenwoordigers is het onze dure taak om wetten niet alleen te beoordelen op de mooie bedoelingen ervan maar ook op de harde praktijk die zich soms kan voordoen. Als 81% van het sociaal minimum het sociale gezicht van de nieuwe coalitie van CDA, PvdA en ChristenUnie is, dan houd ik mijn hart vast.

De heer **Crone** (PvdA): In het vorige debat sprak u stevige taal. Zo ken ik u ook, maar nu bent u van de afdeling "van dik hout zaagt men planken". Ik meen het. Dit is een te serieus debat voor zulke grote woorden. Ik zal dat in mijn eigen termijn toelichten, maar ik wil nu een vraag stellen. Welke mensen zullen vallen onder de voorstellen van deze grijpgrage minister

¹⁶ [Handelingen II 2006-2007, nr. 42, p. 2460 - 2465](#)

of van zijn opvolger? Op aandrang van de Partij van de Arbeid is in de wet vastgelegd dat mensen die recht hebben op kwijtschelding of op uitstel van betaling, van dit voorstel geen last zullen krijgen. Mensen in de bijstand die schulden hebben, vallen dus per definitie niet onder de werking van deze wet. Ik heb dat uitgelegd aan de organisatie die u noemde, maar daar zal ik straks wat over zeggen.

De heer **Irrgang** (SP): Er is een groot verschil tussen geen aanvraag doen en recht hebben op. Dat hebben wij in het eerste deel van dit debat ook besproken. Ik kan niet begrijpen dat de fractie van de Partij van de Arbeid, de partij die zegt op te komen voor de mensen die het het moeilijkst hebben, hiermee kan instemmen. Zeker niet als de professionals uit de publieke sector met wie de heer Crone het toch samen wilde doen, zoals de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet, zeggen dat dit in de praktijk betekent dat tienduizenden mensen op een sociaal onverantwoorde manier door de Belastingdienst worden aangepakt.

De heer **Crone** (PvdA): De heer Irrgang gaat niet in op mijn vraag. Iemand in de bijstand met een te hoge schuld vanwege de belastingen heeft dus recht op uitstel van betaling of kwijtschelding. Dat is het toetsingscriterium en niet of hij het al heeft aangevraagd. Dus als iemand heeft vergeten om de enveloppen open te maken en het niet heeft aangevraagd, dan nog komt de Belastingdienst niet in actie. Er is een groot verschil met er recht op hebben, want dan val je al aan de goede kant van de streep. Daarvoor hoef je het niet eens aan te vragen.

De heer **Irrgang** (SP): Het gaat om een aanvraag doen, recht hebben op, kwijtschelding aangevraagd of gekregen hebben, maar daarvan is hier geen sprake. De mensen die het hopelijk beter weten dan wij, de mensen die er iedere dag mee bezig zijn, de mensen die in de problemen zitten, de mensen in de schuldhulpverlening, maar ook het sociaal raadsliedennetwerk, zeggen: dit kan niet.

De heer **Crone** (PvdA): Mag ik uw eigen mening?

De heer **Irrgang** (SP): Ik geef u antwoord op uw vraag. Wij hebben dit in de eerste en de tweede termijn ook al besproken en toen heb ik u ook al aangegeven dat er verschil is tussen recht hebben en aanvraag doen tot of kwijtschelding krijgen. Dat zijn twee verschillende dingen en zo staat het in de wet. Er staat niet "recht hebben op", maar er staat "aanvraag doen" of "kwijtschelding" hebben gekregen. Dat is iets anders. In de praktijk moeten mensen van 81% van het sociaal minimum leven. Dat kunt u niet verdedigen, zeker niet als uw collega Noorman-den Uyl bij de Wsnp nog heeft voorgesteld om die grens te verhogen van 90% naar 95%. Dan kan de fractie van de Partij van de Arbeid toch niet met goed fatsoen akkoord gaan met een verlaging van 90% naar 81%?

De heer **Crone** (PvdA): Dit vind ik echt cruciaal. De heer Irrgang zegt voor de zoveelste keer dat mensen het moeten hebben aangevraagd, terwijl in de wet staat dat het niet om de aanvraag gaat, maar of je ervoor in aanmerking komt. De Belastingdienst komt niet eens in actie als hij in zijn dossiers al ziet dat deze persoon zo'n laag inkomen heeft dat hij in aanmerking kan komen voor kwijtschelding of een aanvraag daartoe of voor uitstel van betaling. Dat geldt bijna per definitie voor alle bijstandsuitkeringgerechtigden. De heer Irrgang doet net of die mensen eerst brieven moeten sturen en ingewikkelde formulieren moeten invullen, maar daar gaat het hier niet eens om. Als hij het verschil niet ziet tussen aanvraag dan wel recht hebben, dan begrijp ik dat het dikke hout niet dunner is geworden.

De heer **Irrgang** (SP): Ik verwijs naar de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet, die de wet ook heeft bestudeerd. Ik heb er ook uitgebreid met de vereniging over gesproken, net als met het netwerk van sociaal raadslieden. Het staat in de wet; het is de praktijk van de wet. Als je als maatschappij zegt dat het sociaal minimum het sociaal minimum is, dan kun je niet

akkoord gaan met een speciale regeling waarin uitgegaan wordt van 81% van het sociaal minimum.

De heer **De Nerée tot Babberich** (CDA): Voorzitter. Twee weken geleden hebben wij hier uitvoerig over gedebatteerd. In de stukken is het probleem ook al uitvoerig aan de orde geweest. In de wet staat niet datgene wat de heer Irrgang zegt. Nee, in de wet staat de passage "of niet in aanmerking komt voor kwijtschelding van belasting". Als geconstateerd wordt dat je voor kwijtschelding van belasting in aanmerking komt, dan gebeurt dat en is die bepaling niet van toepassing. Ik hoor graag een bevestiging van de minister. De NVVK schrijft over mensen die aanslagen kwijtraken, et cetera.

Wij proberen iets te regelen tegen notoire wanbetalers. Ook bij de motorrijtuigenbelasting is sprake van wanbetalers. Pas als dat is aangetoond en aan alle voorwaarden is voldaan, geldt deze bepaling.

De vorige keer heb ik al gezegd dat wij met deze bepaling met pijn in het hart akkoord zijn gegaan. Wij zijn toch akkoord gegaan omdat een en ander zodanig is ingeperkt dat de kleine groep echt notoire wanbetalers, mensen die telkens proberen om eronderuit te komen, getroffen wordt. Ik hoor graag het commentaar van de minister op de brief van de NVVK. Daarna zullen wij onze positie nogmaals bepalen, maar ik denk niet dat die anders wordt.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Voorzitter. Wij willen graag de reactie van de minister horen op de brief vol zorgen van de Nederlandse Vereniging van Volkskrediet. Na het vorige debat hebben wij duidelijk het standpunt ingenomen dat deze maatregel niet de mensen mag treffen die niet kunnen betalen, maar wel de mensen die niet willen betalen. Verder zou deze maatregel pas aan het eind van alle mogelijkheden genomen moeten worden. Er moet verder niet apart om kwijtschelding worden gevraagd, maar automatisch. Ik wil dit graag bevestigd hebben, zodat de ongerustheid daarover in ieder geval kan worden weggenomen. Het is uiteraard ook een goed liberaal principe om te zorgen voor de mensen die het echt nodig hebben.

(...)

De heer **Crone** (PvdA): Mevrouw de voorzitter. Het verheugt mij dat het debat is heropend. Na het volgen van de berichtgeving over dit onderwerp, dacht ik dat ik had deelgenomen aan het verkeerde debat. Het beeld dat in de publiciteit werd gewekt, stemde niet overeen met wat ik in het debat heb meegemaakt en zeker niet met het standpunt van de PvdA-fractie. Als dat beeld juist was, zou de opmerking van de heer Irrgang terecht zijn geweest dat het schandelijk is van de PvdA-fractie om dat standpunt in te nemen. De kop dat de Belastingdienst int van mensen met een bijstandsuitkering is dan ook niet correct. Mevrouw Noorman-den Uyl en ik hebben er als geen ander op gehamerd dat de PvdA-fractie geen wet voorstaat die de fiscus het voorrangrecht geeft om mensen met een bijstandsuitkering of anderen met het minimumloon extra hard aan te pakken. Onze inbreng is steeds gericht geweest op het in de wet vastleggen dat de goeden beschermd worden en niet de notoire wanbetalers. Als mensen niet in staat zijn om te betalen, behoren zij niet hard te worden aangepakt. Zij verdienen ondersteuning in de vorm van schuldhulpverlening, uitstel van betaling of andere maatregelen. Het is dan absoluut niet nodig en ook niet verantwoord om een stok als deze achter de deur te hebben. Voor notoire wanbetalers is die wel nodig. De publiciteit was voor ons ook een reden om nog eens diep in het dossier te duiken. Dat heeft ertoe geleid dat bij ons behoefte bestaat aan het stellen van een aantal vragen aan de minister. Daarbij komt dat ik heb gemerkt dat voor een aantal mensen die brieven hebben gestuurd, de kou al deels uit de lucht is. Kennelijk heeft niet iedereen alle punten in de wet en in de nota van wijziging goed opgepakt. Uit het veel genoemde Vakstudienieuws blijkt ook dat de voorgestelde maatregelen geen enkel gevolg hebben voor de situatie van die groep mensen. Het is des te teleurstellender dat de SP-fractie niet eerst zorgvuldig heeft nagegaan wat de tekst van de wet is. De kern van de zaak is dat in de wet de garantie is opgenomen dat een en ander alleen van toepassing is op een specifieke categorie van mensen die geen recht heeft op kwijtschelding en evenmin op uitstel van betaling. Die mensen dienen gedurende tenminste twee maanden minstens twee aanslagen te hebben genegeerd.

Daarbij komt dat het een individuele toepassing is in plaats van een massale toepassing. Er wordt veel geautomatiseerd en diverse mensen zullen tussen de wal en het schip vallen, zonder dat iemand dat wil. In dit geval kan dat niet, omdat het een individuele toepassing betreft. Deze maatregel wordt dus alleen toegepast voor notoire wanbetalers die wel kunnen betalen maar dat niet willen. De klanten van de kredietbanken en van de sociale diensten zullen door die maatregelen in het algemeen absoluut niet worden getroffen. Daarbij komt dat de fiscus vaak precies uit het dossier kan opmaken dat het iemand is die een belastingschuld heeft en die niet kan betalen. Het is immers een individuele klantbehandeling.

Het is goed om te verduidelijken dat niet aan de orde is dat mensen eerst een aanvraag moeten doen. Zij hebben niet met die ingewikkelde papierwinkel te maken. In de wet staat nadrukkelijk dat mensen in aanmerking moeten komen voor uitstel van betaling of kwijtschelding. Dat heeft de heer Irgang in zijn interruptie naar mijn idee niet goed onderkend. Als de Belastingdienst constateert dat het inkomen van een bepaalde persoon dermate laag is dat hij in aanmerking zou kunnen komen voor uitstel van betaling of kwijtschelding, zal de beslagvrije voet niet omlaag gaan naar 81%. Het is mogelijk dat de in de publiciteit veel genoemde groep van personen die bijvoorbeeld psychische problemen heeft en tijden lang geen enveloppen opent, buiten deze regeling valt. Dan moet de Belastingdienst echter wel constateren dat die groep het geld niet heeft. Het is dus niet nodig dat de betrokkene een aanvraag indient. Ik neem overigens aan dat de zaken omkeerbaar zijn in het geval er toch iemand doorglipt.

In de brief van de sociaal raadslieden worden precies de drie grondslagen van de wet aangegeven. Een aanvraag of verzoek hoeft niet. Het is al voldoende als er sprake is van kwijtschelding of uitstel van betaling. Er kunnen niettemin voorbeelden zijn van mazen in de wet, waardoor mensen te pakken worden genomen waarbij het niet van toepassing zou moeten zijn. Kan de minister daar een voorbeeld van geven? Is daar naar aanleiding van de publiciteit op het departement over nagedacht? In de brief van de sociaal raadslieden staat overigens dat men er alle begrip voor heeft dat er gekeken wordt naar de aard van de belastingschuld. De heer De Nerée noemde het voorbeeld van iemand die stelselmatig geen motorrijtuigenbelasting betaalt. Kan dat niet als criterium toegevoegd worden? Wat is in de uitvoeringspraktijk het geval?

Ik ga ervan uit dat mensen met een bijstandsuitkering sowieso niet in aanmerking komen. Die komen in geval van een belastingschuld immers automatisch in aanmerking voor een regeling. Met de wet wordt overigens niet de beslagvrije voet van 90% in de bijstandswet veranderd. Zij behouden dat recht. Dat wordt niet "overruled" door de 81% van de voorliggende wet. Iemand met een bijstandsuitkering zit immers op een te laag inkomensniveau.

Kan het terugvorderen van Awir-toeslagen een reden zijn om mensen in de bijstand wel op 81% in plaats van 90% te zetten? Dat zal volgens mij niet het geval zijn, omdat iemand met een Awir-toeslag al redelijk aan de onderkant van het systeem zit. Als die iets terug moeten betalen, kan dat nooit om veel geld gaan. Bij een cumulatie van huur-, zorg- en kindertoeslag kan iemand met een bijstandsuitkering echter rekenkundig uitkomen onder de 90%. Wat is hierop de reactie van de minister?

Deze mensen mogen immers in de praktijk hier geen last van krijgen. In versterkte mate geldt dit voor de belastingkortingen, zoals de alleenstaandeouderkortingen en de kinderkortingen. Het kan immers zijn dat iemand die achteraf moet terugbetalen.

Ik zal mijn visie toetsen aan de antwoorden van de minister. Die visie is dat mensen op bijstandsniveau hiervan geen last zullen hebben. Zij komen immers in aanmerking voor de vrijlatingsgronden van de wet, zelfs als zij het niet aanvragen. Zij komen in mijn visie dan ook niet aan de grens van 81% van het bestaansminimum. Voor hen blijft het percentage van 90 gelden en een afbetalings- of uitstelregeling. Daarmee is de groep die wij niet willen pakken buiten haken gezet. Wij houden de groep notoire niet-belastingbetalers over. De heer De Nerée heeft al gevraagd hoeveel dat er precies zijn en om hoeveel geld het daarbij gaat.

De heer **Irrgang** (SP): Vindt de heer Crone dat het mogelijk is om rond te komen van 81% van het sociaal Tweede Kamer Versterking fiscale rechtshandhaving minimum? Dit even los van de discussie of er sprake is van een notoire wanbetaler.

De heer **Crone** (PvdA): Dat is mogelijk voor mensen die een voldoende hoog inkomen hebben om belasting te betalen, want die hebben kennelijk een belastingschuld opgebouwd op kosten van de staat, dus op kosten van ons allemaal. Mensen die op het bestaansminimum zitten, kunnen zeker niet leven van 81% daarvan.

De heer **Irrgang** (SP): Bekend is dat er bij de schuldhulpverlening heel veel mensen zijn die bijvoorbeeld een inkomen van om en nabij modaal hebben. Die mensen komen niet voor die andere regelingen in aanmerking, maar u bent het toch met mij eens dat ook die niet kunnen rondkomen van 81% van het sociaal minimum? Ik sluit mij overigens aan bij uw vragen over de toeslagen.

De heer **Crone** (PvdA): Het staat bijna letterlijk in de teksten van het kabinet en is door mij letterlijk geciteerd uit het vakstudienieuws dat mensen die in de schuldhulpverlening zitten nooit in de buurt komen van deze 81%. Wilt u mij bevestigen dat u het niet erg vindt, omdat die mensen er niet door worden getroffen?

De heer **Irrgang** (SP): Ik drukte mij niet goed uit. Het gaat om mensen die een schuldenprobleem hebben, maar nog niet in de schuldhulpverlening zitten. Dat geldt voor heel veel mensen. Dan zou de WSNP kunnen gelden en is het niet van toepassing.

De heer **Crone** (PvdA): Het is nog mooier dan u denkt. Ook als mensen geen schuldhulpverlening hebben aangevraagd, maar er wel voor in aanmerking zouden komen, worden zij hierdoor niet getroffen. Als zij in de aanvraagprocedure zitten, vinden zij zelf al dat zij ervoor in aanmerking komen. De Belastingdienst is het dan ook nog aan het bekijken. Die mensen zullen dus niet worden getroffen. Pas als aan het eind van de rit blijkt dat zij een veel te hoog inkomen hebben, gelet op de criteria van de schuldhulpverlening en noem maar op, dan kan het wel het geval zijn. Het gaat dan dus niet om mensen met een bijstandsuitkering.

De vergadering wordt vijf minuten geschorst.

Minister **Zalm**: Voorzitter. Ik dank de Kamer voor haar inbreng. Toen de heer Crone een interruptiedebat voerde met de heer Irrgang, dacht ik even dat de parse tijden weer terug waren. Hij nam de verdediging alvast op zich. Hij heeft heel goede dingen gezegd en het is goed dat ik dat nog even officieel bevestig. Het is mij inderdaad ook niet ontgaan dat de NVVK in de Telegraaf van 5 februari de noodklok luidde. Het idee was dat ook allerlei mensen die hun post niet openen in de narigheid zouden komen. Dat is echter onjuist; die zorg van de NVVK is onterecht. De NVVK heeft het mis. De mensen waar zij het over hebben, komen in aanmerking voor uitstel of kwijtschelding. Het is niet vereist dat daadwerkelijk uitstel of kwijtschelding is aangevraagd. De Belastingdienst kan op basis van het dossier van betrokkenen vrij gemakkelijk zien of deze situatie aan de orde is.

De heer Crone vroeg of zaken worden teruggedraaid als er onverhoopt toch wat mis gaat. Mijn antwoord daarop is bevestigend: ja. Als er een keer per ongeluk wat mis gaat, dan wordt dat gecorrigeerd. Ik benadruk dat die maatregel alleen wordt ingezet bij de groep notoire wanbetalers die wel kunnen betalen maar niet willen betalen. Het gaat om een betrekkelijk beperkte groep mensen. Zij moeten op zijn minst één aanslag onbetaald hebben gelaten waarbij de enige of laatste betalingstermijn meer dan twee maanden is verstreken. Die maatregel zal, ter bevestiging van hetgeen de heer Crone zei, niet worden gehanteerd in het massale proces. Een en ander loopt dus niet via de computer maar via de individuele klantbehandeling. De fiscus zal zich ervan op de hoogte stellen of het gaat om iemand die de belastingschuld wel kan maar niet wil betalen en of de groep die de heer Irrgang wil

beschermen – en die ik ook wil beschermen – daar niet in terechtkomt. De heer Crone vraagt of er nog een gaatje in het wetsvoorstel zit. Ik kan geen voorbeelden bedenken waarbij dat beslagverbod ten onrechte wordt toegepast. Als dat per ongeluk een keer gebeurt, dan wordt dat rechtgetrokken.

De maatregel zal in de praktijk niet worden toegepast bij de invordering van toeslagen. Bij de terugvordering van toeslagen wordt namelijk een betalingsregeling getroffen van € 40 per maand gedurende 24 maanden. Die betaling vindt primair plaats door middel van verrekening met lopende toeslagen. Ook hierbij geldt overigens de beslagvrije voet van rechtsvordering. De toeslagen en de belastingkorting maken verder onderdeel uit van het sociaal minimum.

(...)

De heer **Irrgang** (SP): Ik wil niet opnieuw de discussie aangaan over de vraag of de beslagvrije voet sowieso zou moeten worden verlaagd tot 81%, maar ik wil het wel hebben over de kern van de zaak. Begrijp ik het goed dat de minister zegt dat de genoemde groep helemaal niets hoeft te doen om automatisch niet door de Belastingdienst op 81% te worden gezet? Kan de minister, mede namens de volgende minister van Financiën, garanderen dat dit goed gaat, in het licht van de huidige huiselijke puin hoop bij de Belastingdienst? Wij hebben gisteravond bij Radar de voorbeelden er weer van kunnen zien. Dat is een levensgroot risico, dat de opvolger van de minister dan voor zijn rekening zou moeten nemen.

Minister **Zalm**: Zoals wij bij het vragenuur bespraken, liggen de problemen bij de Belastingdienst vooral aan de automatisering. Laat dit nu net niet via de automatisering lopen, maar nog gewoon door de mens worden gedaan.

Nu zijn er natuurlijk ook menselijke fouten mogelijk, maar het gaat uitdrukkelijk in de individuele klantenbehandeling. Men weet dus met wie men te maken heeft. Men heeft de instructie dit alleen te doen in het geval dat er wel kan worden betaald maar er nootore onwil is. Op de eerste vraag van de heer Irrgang kan ik nogmaals bevestigend antwoorden. Je hoeft geen uitstel of kwijtschelding te hebben aangevraagd. Door er alleen voor in aanmerking te komen, is er al voldoende argument om deze procedure niet van toepassing te verklaren.

De heer **Crone** (PvdA): Het is goed dat de minister dit zo duidelijk zegt. Het betekent dat de dienstdoende belastingambtenaren weten dat iedereen over hun schouder mee zou kunnen kijken. Dat zou ik ook graag willen. Ik ben vergeten om het in mijn termijn te zeggen, maar ik had er in het vorige debat al naar gevraagd.

Uiteraard wordt alles geëvalueerd, maar ik zou op dit punt graag in het najaar al wat eerste resultaten horen. Dat zeg ik ook omdat ik aanneem en het vanzelfsprekend acht dat wij het zullen horen als het ook maar in één geval misgaat. De NVVK en de sociaal raadslieden zullen – en zo hoort het ook – ons dan wel weten te vinden. Ik zie de minister al knikken, dus hij is daartoe bereid.

Daarmee kan ik ook vaststellen dat dit noch een verkapte, noch een openlijke aantasting is van de beslagvrije voet van 90% die in de Algemene Bijstandswet staat, een vrees die wij al eerder hebben geuit. De Algemene Bijstandswet veranderen wij hier vandaag helemaal niet; het gaat om de belastingen. In de Algemene Bijstandswet blijft er dus gewoon een grens van 90%. Dit voorstel kan daar waarschijnlijk niet doorheen breken.

Minister **Zalm**: Het lijkt mij verstandig om voortgangsrapportages te doen. Ik hoop overigens dat de personele aanslagen op mijn departement niet zo groot zijn dat dit in het gedrang komt. Ik dacht dat de 90% zelfs was geregeld in het Burgerlijk Wetboek of het Wetboek van Rechtsvordering. Dat beginsel geldt dus algemener dan alleen de Algemene Bijstandswet. Ik kan de heer Crone dus geruststellen: het leidt niet tot een wijziging van de normatiek op het gebied van de betalingscapaciteitsvaststelling bij de Algemene Bijstandswet.

Behandeling Tweede Kamer 15 februari 2007: stemming¹⁷

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van de Algemene wet inzake rijksbelastingen en van enige andere wetten, in het kader van het versterken van de fiscale rechtshandhaving en het verkorten van beslistermijnen (Versterking fiscale rechtshandhaving) (30322)**.

(Zie vergadering van 13 februari 2007.)

In stemming komt het amendement-Irrgang (stuk nr. 21, I).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Ik stel vast dat door de verwerping van dit amendement het andere op stuk nr. 21 voorkomende amendement als verworpen kan worden beschouwd.

Artikel VI wordt zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de SP tegen het wetsvoorstel hebben gestemd en die van de overige fractie ervoor, zodat het is aangenomen.

Voorlopige verslag¹⁸

Beperking beslagvrije voet

De leden van de CDA-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de toezegging van de minister in de Tweede Kamer dat de voorgestelde regeling van de beperking van de beslagvrije voet (art. 19, eerste en tweede lid, IW 1990) niet van toepassing is op belastingschuldigen die in aanmerking komen voor uitstel of kwijtschelding en dat daartoe niet is vereist dat daadwerkelijk uitstel of kwijtschelding is aangevraagd. Graag ontvangen deze leden een expliciete bevestiging van de regering dat zij de praktijk op dit gebied zal monitoren en hierover periodiek voortgangsrapportages aan de Eerste en Tweede Kamer zal doen toekomen.

Belastingplichtigen die niet in staat zijn te betalen

De leden van de SP-fractie constateren dat het wetsvoorstel beoogt beter te kunnen optreden tegen mensen die hun belastingsschuld wel kunnen, maar niet willen betalen. Het voorstel is niet gericht op diegenen, die niet in staat zijn hun belastingsschuld te betalen. Zij zullen dan ook niet geconfronteerd worden met de gevolgen van dit wetsvoorstel. Vatten deze leden de discussie in de Tweede Kamer op dit punt goed samen?

Door de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK) en door het Sociaal Raadslieden netwerk is gewaarschuwd, zo merken de leden van de SP-fractie op, tegen de mogelijke gevolgen van dit wetsvoorstel. De NVVK noemt het voorstel zelfs «maatschappelijk onverantwoord». Wat vindt de staatssecretaris hiervan? Is de staatssecretaris van oordeel dat, na de hierover in de Tweede Kamer gedane uitspraken van

¹⁷ [Handelingen II 2006-2007, nr. 44, p. 2619](#)

¹⁸ [Kamerstukken I 2006-2007, 30322, nr. C](#)

regeringskant, de kritiek van beide organisaties voldoende en volledig gepareerd is of zijn er toch nog geschilpunten? Is er ook overleg met beide organisaties geweest naar aanleiding van hun commentaar op het wetsvoorstel en heeft dat overleg tot nadere afspraken geleid? Indien mensen die niet kunnen betalen in de praktijk toch getroffen worden door dit wetsvoorstel, op welke wijze wordt hen dan de mogelijkheid geboden zich op het hierboven vermelde te beroepen en welke garanties hebben zij dan dat zij ook als zodanig behandeld zullen worden?

Memorie van antwoord¹⁹

Beperking beslagvrije voet

De leden van de SP-fractie vragen naar de achtergrond van de beperking van de beslagvrije voet (tot ten hoogste een tiende gedeelte van 90% van het wettelijk minimumloon) en hoe zich dit verhoudt tot de regel dat invorderingsmaatregelen er niet toe mogen leiden dat belastingplichtigen een inkomen overhouden van minder dan 90% van het wettelijke minimumloon.

De mogelijkheid voor de ontvanger om – ondanks een beslagverbod of beslagbeperking – ten hoogste een tiende gedeelte van het bedrag waarvoor dit verbod of deze beperking geldt aan te wenden voor de voldoening van de belastingsschuld wordt alleen gehanteerd in de situatie van een notoire wanbetaler. De definitie van notoire wanbetaler is om die reden dan ook vastgelegd in het wetsvoorstel. **Ik wil benadrukken dat het gaat om belastingsschuldigen die wel kunnen maar niet willen betalen en die er kennelijk in slagen hun voor (voldoende) verhaal vatbare goederen buiten het bereik van de Belastingdienst te houden. Bedoelde belastingsschuldigen accepteren sinds jaar en dag dat een deel – tot de beslagvrije voet – van hun loon of uitkering (via beslag) ter beschikking staat van hun schuldeisers.**

Het wettelijk bestaansminimum (gewaarborgd door de beslagvrije voet en de wettelijke beslagverboden) van deze belastingsschuldigen komt echter niet in gevaar. **Belastingsschuldig heeft immers goederen, waaronder, inkomsten waar de fiscus echter niet aan kan komen.** Op belastingsschuldigen, ik wil dat hier na de behandeling in de Tweede Kamer waar dit punt ook uitgebreid aan de orde is geweest nog eens vermelden, die echt niet kunnen betalen, wordt de beperking van de beslagvrije voet niet toegepast. In het wetsvoorstel is namelijk onder meer opgenomen dat het beslagverbod alleen wordt aangetast in de situatie dat belastingsschuldige geen verzoek om kwijtschelding van belasting heeft gedaan of niet in aanmerking komt voor kwijtschelding van belasting. Dit betekent dat ook als een belastingsschuldige geen kwijtschelding heeft gevraagd maar wel voldoet aan de voorwaarden voor kwijtschelding en dus daarvoor in aanmerking komt, de Belastingdienst de beperking van de beslagvrije voet niet kan toepassen.

Gezien het feit dat de beperking van de beslagvrije voet met zoveel woorden gericht is op belastingsschuldigen die wel kunnen betalen maar niet willen betalen, zie ik geen probleem in het feit dat deze belastingsschuldigen minder overhouden dan 90% van het wettelijk minimumloon.

Materieel komen zij niet onder de 90%-grens vanwege andere inkomens die niet bij de fiscus bekend zijn.

De leden van de SP-fractie verwijzen naar de opmerkingen die door de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK) en door het Sociaal Raadslieden-netwerk zijn gemaakt over de mogelijke gevolgen van dit wetsvoorstel. Zij vragen de mening van de staatssecretaris hierover en vragen verder of er overleg is geweest met de betrokken organisaties.

¹⁹ [Kamerstukken I 2006-2007, 30322, nr. D](#)

Voorts maken zij zich zorgen om de positie van mensen die niet kunnen betalen maar in de praktijk toch getroffen zouden kunnen worden door dit wetsvoorstel. Zij vragen garanties voor deze groep.

Het onderhavige wetsvoorstel beoogt, zoals reeds gezegd en zoals ook terecht in de samenvatting van de leden van de SP-fractie wordt opgemerkt, beter te kunnen optreden tegen mensen die hun belastingschuld wel kunnen, maar niet willen betalen.

In het Telegraafbericht van 5 februari 2007 vraagt de voorzitter van de NVVK aandacht voor groepen mensen die zodanig in de narigheid zitten, dat zij de post niet meer openmaken (bijvoorbeeld bij psychiatrische patiënten) en dus ook een aanbod voor een betalingsregeling niet lezen.

In de brief van het Sociaal Raadsliedenwerk van 7 februari 2007 wordt aandacht gevraagd voor personen die achteraf gezien ten onrechte een belastingteruggaaf hebben gevraagd en het ten onrechte ontvangen bedrag vervolgens niet kunnen terugbetalen.

In de gevallen waarnaar de NVVK verwijst, is geen sprake van notoire wanbetalers. Deze personen komen in aanmerking komen voor uitstel of kwijtschelding van belasting (als men onvoldoende betalingscapaciteit heeft). Deze personen zullen dus niet worden geconfronteerd met deze maatregel. Als de fiscus bekend is – op basis van de gegevens uit het dossier – met het feit dat een dergelijk persoon in aanmerking komt voor uitstel of kwijtschelding, zal de beslagvrije voet niet kunnen worden aangetast. Het is dus niet noodzakelijk dat betrokkene een aanvraag (voor uitstel of kwijtschelding) heeft ingediend.

Wat betreft de gevallen waarvoor het Sociaal Raadsliedenwerk de aandacht heeft gevraagd, is van belang dat de in de genoemde brief bedoelde personen wel voor kwijtschelding in aanmerking kunnen komen, en daarmee dus ook buiten het bereik van de maatregel vallen, mits het feit dat zij ten onrechte een belastingteruggaaf hebben gekregen of van hen te weinig belasting is geheven, hen niet valt te verwijten. Deze in de Leidraad Invordering 1990 vorm gegeven disculpatiemogelijkheid geldt pas vanaf 2005 en is juist bedoeld om problemen als waar het Sociaal Raadsliedenwerk de aandacht voor vraagt, te voorkomen.

De maatregel waarbij de beslagvrije voet wordt beperkt of een beslagverbod wordt doorbroken zal niet worden gehanteerd in het massale invorderingsproces, maar alleen bij de individuele klantbehandeling. Voor de individuele klantbehandeling geldt dat de fiscus veelal ook bekend is met het feit dat een bepaalde belastingschuldige wel kan maar niet wil betalen.

De leden van de CDA-fractie vragen nog een expliciete bevestiging van de regering dat zij de praktijk op het gebied van de beperking beslagvrije voet zal monitoren en hierover periodiek voortgangsrapportages aan de Eerste en Tweede Kamer zal doen toekomen. De vorige minister heeft dit in het debat toegezegd en ik zal deze toezegging uiteraard gestand doen.

Behandeling Eerste kamer 25 september 2007²⁰

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene wet inzake rijksbelastingen en van enige andere wetten, in het kader van het versterken van de fiscale rechtshandhaving en het verkorten van beslistermijnen (Versterking fiscale rechtshandhaving) (30322).**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Essers** (CDA):

(...)

Er is veel te doen geweest over de inperking met 10% van de beslagvrije voet voor notoire wanbetalers. Dat is niet verwonderlijk, aangezien art. 20, derde lid, van de Grondwet

²⁰ [Handelingen I 2007-2008, nr. 1, p. 10-15](#)

voorschrijft dat Nederlanders hier te lande, die niet in hun bestaan kunnen voorzien, recht hebben op een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege. De inperking ziet op belastingschuldigen die wel kunnen, maar niet willen betalen. De regering heeft meerdere malen beklemtoond dat de aantasting van het beslagverbod niet gaat gelden voor belastingschuldigen die echt niet kunnen betalen. Belastingenschuldigen die bijvoorbeeld in aanmerking komen voor kwijtschelding, ook als ze daartoe geen verzoek hebben ingediend, worden niet met deze maatregel getroffen.

Na bestudering van de parlementaire behandeling tot dusverre, inclusief de relevante passages in de memorie van antwoord, hebben de leden van de CDA-fractie hierover nog de volgende vragen. Welke garanties bestaan er dat in de praktijk de beoogde doelgroep ook kan worden getraceerd met de hier bedoelde maatregel?

In de memorie van antwoord merkt de staatssecretaris bijvoorbeeld op dat hij er niet mee zit dat de doelgroep van notoire wanbetalers voortaan minder overhoudt dan de huidige beslagvrije voet – 90% van het wettelijk minimumloon – want, zo zegt hij: "materieel komen zij niet onder de 90%-grens vanwege andere inkomsten die bij de fiscus niet bekend zijn". Als deze andere inkomsten niet bij de fiscus bekend zijn, hoe kan de fiscus dan tot de conclusie komen dat deze belastingschuldigen wel kunnen, maar niet willen betalen? Kennelijk bestaat er een vermoeden. Waar is dat op gebaseerd? En hoe slagen deze belastingschuldigen erin, hun voor voldoende verhaal vatbare goederen buiten het bereik van de Belastingdienst en (kennelijk) van invorderingsverdragen te houden? Wil de staatssecretaris daar een aantal praktijkvoorbeelden van geven? Welke garanties bestaan er dan dat toch niet de verkeerde belastingschuldigen worden aangepakt? Krijgt de ontvanger hier niet een te sterke machtspositie? En als de fiscus die andere inkomsten niet kent, hoe kan dan worden voorkomen dat notoire wanbetalers met vrucht een beroep kunnen doen op de mogelijkheid van kwijtschelding?

Is wellicht een alternatief voor de aantasting van de beslagvrije voet te vinden in een verschuiving van de bewijslast naar de belastingschuldige zodra de Belastingdienst aannemelijk weet te maken dat sprake is van inkomsten of van vermogen elders?

Een andere vraag die wij in dit verband hebben, is waarop de staatssecretaris de verwachting baseert dat een inperking van de beslagvrije voet met maximaal 10% effectief de hier bedoelde categorie van notoire wanbetalers ertoe zal aanzetten, voortaan netjes te betalen. Met andere woorden: als echt sprake is van een notoire wanbetaler, zijn dan niet veel verdergaande en effectievere maatregelen nodig? Ik wijs ook nog op de volgende opmerking van de redactie VakstudieNieuws (V-N 2007/34.5): "De macrobetekenis (in de zin van opbrengsten) van een en ander lijkt verwaarloosbaar, terwijl het risico dat de verkeerde personen met de beperking geconfronteerd worden, geenszins verwaarloosbaar lijkt." Wij zijn benieuwd naar de opvattingen van de staatssecretaris hierover.

(...)

Dit brengt ons ten slotte op de vraag of het niet de voorkeur verdient dat de regering de maatregelen inzake de aantasting van de beslagvrije voet alsmede inzake het leggen van beslag op de kredietruimte thans nog niet invoert – het wetsvoorstel biedt ook de ruimte om bepalingen afzonderlijk in te voeren – maar dat zij deze voorstellen te zijner tijd beziet in samenhang met het nieuwe faillissements- en insolventierecht, waarover binnenkort de commissie-Kortmann zal rapporteren.

Daarbij komt ook de positie van de Belastingdienst aan de orde.

De heer Leijnse (PvdA):

Bij de behandeling in de Tweede Kamer is herhaaldelijk gewezen op een zeker gevaar dat uitgaat van de bepaling die de inspecteur de gelegenheid geeft de zogeheten beslagvrije voet aan te tasten. De heer Essers is daarop zojuist nog uitgebreid ingegaan.

Weliswaar is hier een duidelijke beperking aangebracht tot de notoire wanbetalers en heeft de regering op verzoek van de Tweede Kamer van deze categorie belastingplichtigen ook een scherpere omschrijving in de wet vastgelegd, maar dat neemt de vrees niet weg dat hierdoor ook een groep kan worden getroffen die door psychische, sociale en maatschappelijke gebreken niet in staat is op een adequate manier met de inspecteur te

communiceren. Genoemd zijn mensen die als gevolg van hun ziekte geruime tijd geen post openen of beantwoorden et cetera. Zou zo iemand geconfronteerd worden met een verdergaande aantasting van de beslagvrije voet, en dus met een verdere verlaging van zijn inkomen, dan kan dit grote gevolgen hebben. Mij is het nog niet helemaal duidelijk hoe de regering denkt deze kwade kans te hebben uitgesloten. Ik hoor daar graag meer over.

De heer **Reuten** (SP):

Mevrouw de voorzitter, ik kom op mijn tweede punt, betreffende de wijziging van de Invorderingswet 1990, dat wil zeggen artikel VI van het onderhavige voorstel. Zowel bij de behandeling in de Tweede Kamer als bij de schriftelijke behandeling, zoals neergelegd in het betreffende voorlopig verslag van deze Kamer, hebben de leden van de SP-fractie zorgen geuit over het punt dat invorderingsmaatregelen er mogelijk toe kunnen leiden dat belastingplichtigen een inkomen overhouden van minder dan 90% van het wettelijk minimumloon. De heren Essers en Leijnse hebben zojuist ook ingehaakt op dit onderdeel van de wetswijziging.

In de eerste plaats merk ik op dat wij ingenomen zijn met de herziening van artikel VI in het gewijzigd voorstel van wet, zoals dit naar deze Kamer is gezonden. Vervolgens gaat het echter om de interpretatie van deze wijziging, in casu het in artikel 19 ingevoegde lid 2 en de onderdelen a en b hiervan in het bijzonder. Het gehele vervolg van wat ik te zeggen heb gaat over de interpretatie van deze onderdelen a en b. Lid 2 stelt dat betaling van de aanslag die zou kunnen leiden tot de gewraakte ondergrens niet van toepassing is indien de belastingschuldige, onder andere - ik citeer de onderdelen a en b van dit lid van het artikel – "a. geen verzoek om uitstel van betaling heeft gedaan, niet in aanmerking komt voor uitstel van betaling of de gestelde voorwaarden voor uitstel van betaling niet is nagekomen, en b. geen verzoek om kwijtschelding van belasting heeft gedaan of niet in aanmerking komt voor kwijtschelding van belasting."

Deze tekst kan op twee manieren geïnterpreteerd worden. De eerste interpretatie is simpelweg dat het indienen van een verzoek om uitstel van betaling of een verzoek om kwijtschelding uiteraard niet voldoende is om het te honoreren. Honorering vergt dat er aan honoreringsvoorwaarden moet zijn voldaan. Bij eerste lezing van de wetstekst dient uitsluitend deze interpretatie zich aan. Echter, in vervolg op vragen van de SP-fractie geeft de staatssecretaris een tweede, c.q. tevens een tweede, interpretatie van de wetstekst. Ik ben tevreden met deze tweede interpretatie uit de memorie van antwoord, mits ik er inderdaad van uit kan gaan dat de betrokkenen rechten kunnen ontleen aan de woorden uit de memorie van antwoord en wel in de samenhang die ik hierna benadruk. Ik verzoek de staatssecretaris om dit te bevestigen. In het bijzonder gaat het dan om de volgende passages. Ik citeer de memorie van antwoord: "Het wettelijk bestaansminimum (gewaarborgd door de beslagvrije voet en de wettelijke beslagverboden) van deze belastingschuldigen komt ...niet in gevaar. Op ... belastingschuldigen ... die echt niet kunnen betalen, wordt de beperking van de beslagvrije voet niet toegepast." In het vervolg van de memorie van antwoord verwijst de staatssecretaris naar het eerder geciteerde onderdeel b van artikel 19, lid 2: "In het wetsvoorstel is namelijk onder meer opgenomen dat het beslagverbod alleen wordt aangetast in de situatie dat belastingschuldige geen verzoek om kwijtschelding van belasting heeft gedaan of niet in aanmerking komt voor kwijtschelding van belasting. Dit betekent dat ook als een belastingschuldige geen kwijtschelding heeft gevraagd maar wel voldoet aan de voorwaarden voor kwijtschelding en dus daarvoor in aanmerking komt, de Belastingdienst de beperking van de beslagvrije voet niet kan toepassen."

Echter, in de eerder geciteerde wetstekst lijkt het te gaan om de combinatie van de onderdelen a en b: (a) het verzoek om uitstel van betaling en het in aanmerking komen voor uitstel van betaling, en (b) het verzoek om kwijtschelding of niet in aanmerking komen voor kwijtschelding. Graag wil ik in deze Kamer vastgesteld zien, via het antwoord van de staatssecretaris in eerste termijn, dat in de tweede interpretatie van de wetstekst ook deze combinatie niet essentieel is. Ik citeer nogmaals de memorie van antwoord: "Als de fiscus bekend is ...met het feit dat een ... persoon in aanmerking komt voor uitstel of kwijtschelding,

zal de beslagvrije voet niet kunnen worden aangetast. Het is dus niet noodzakelijk dat betrokkene een aanvraag (voor uitstel of kwijtschelding) heeft ingediend.” Dit geldt, zoals de memorie van antwoord meldt, niet bij ”het massale invorderingsproces, maar alleen bij de individuele klantbehandeling”. Dat schrijft de staatssecretaris. In samenvatting op dit punt vraag ik de staatssecretaris het geheel van de aangegeven tweede interpretatie van de wetstekst uit de memorie van antwoord te bevestigen en tevens te bevestigen dat betrokkenen hier rechten aan kunnen ontlenuen.

Ten slotte kan ik niet nalaten erop te wijzen dat ingezetenen in verhouding tot de overheid geen klanten zijn en dat er dus ook niet gesproken moet worden over klantbehandeling. Ingezetenen staan niet in een commerciële verhouding tot de overheid, maar in een organische; een verhouding die kort te vatten is met de Franse zinsnede ”l’État c’est nous”

De beraadslaging wordt geschorst.

Behandeling Eerste kamer 25 september 2007 (voortzetting)²¹

Staatssecretaris **De Jager**:

(...)

Ik begin met de vragen ter zake van de beperking van de beslagvrije voet. De heer Essers heeft daarvoor aandacht gevraagd. Hij is met name ingegaan op het voorstel om de beslagvrije voet in bepaalde situaties te beperken. Hij heeft gevraagd hoe de fiscus tot de conclusie kan komen dat deze belastingschuldigen wel kunnen, maar niet willen betalen. Ik zal mijn antwoord toelichten aan de hand van enkele praktijkvoorbeelden.

Allereerst merk ik op dat de voorgestelde maatregel niet plaatsvindt in het massale invorderingsproces, maar alleen bij de individuele belastingplichtige. Bij de individuele behandeling is er een dossier van de notoire wanbetaler opgebouwd. De betreffende persoon is ook meer dan eens door een belastingdeurwaarder bezocht. De persoon van de schuldenaar en zijn leefomstandigheden zijn dan ook specifiek bekend. Het kan bijvoorbeeld gaan om belastingschuldigen die via beslagen op hun uitkering van de diverse schuldeisers al geruime tijd op 90% van de voor hen geldende bijstandsnorm zijn gezet, terwijl bijvoorbeeld uit deurwaarderrapportages of via waarneming in het kentekenregister van de RDW bekend is dat zij uitgaven doen die daarmee niet in overeenstemming zijn. Deze groep belastingschuldigen beschouwt de 90% die wordt vrijgelaten feitelijk als hun vrijplaats, en elke nieuwe belastingschuld wordt opgenomen in de schuldenberg en heeft geen invloed op de levenswijze van deze belastingschuldige, laat staan op diens bestedingen. Het beslag op de lopende uitkering biedt in dat geval onvoldoende soelaas. De belastingplichtige laat de schuld harder aangroeien dan wat je ooit kunt verhalen.

Een andere doelgroep betreft belastingschuldigen die structureel weigeren de motorrijtuigenbelasting van een of meerdere op hun naam staande voertuigen te betalen, terwijl zij daartoe door middel van reguliere invorderingsmiddelen ook niet gedwongen kunnen worden. Het motorrijtuig is als een roerende zaak niet door de Belastingdienst te traceren en is onaantastbaar en onvindbaar geworden voor de Belastingdienst. Deze belastingschuldigen laten dus bewust belastingverplichtingen die inherent zijn aan het bezit van een dergelijk motorrijtuig, op hun beloop in de wetenschap dat zij ongrijpbaar zijn voor de fiscus. Dat zijn twee voorbeelden waarmee de Belastingdienst op dit moment met regelmaat te maken heeft en waar onder andere deze bepaling op toeziet.

Voorts vraagt de heer Essers hoe de fiscus, als de andere inkomsten niet bekend zijn, kan voorkomen dat notoire wanbetalers met vrucht een beroep kunnen doen op de mogelijkheid van kwijtschelding. Bij de beoordeling van een verzoek om kwijtschelding wordt niet alleen gekeken naar het opgegeven of bij de fiscus bekende inkomen en vermogen van een

²¹ [Handelingen I 2007-2008, nr. 1, p. 28-38](#)

belastingsschuldige, maar ook naar het fiscale gedrag. Als aan een belastingsschuldige is toe te rekenen dat een belastingaanslag niet kan worden betaald – en dit zal blijken uit het invorderingsdossier – is dat reden om geen kwijtschelding te verlenen.

Als alternatief voor de aantasting van de beslagvrije voet, pleit de heer Essers voor een verschuiving van de bewijslast naar de belastingsschuldige zodra de Belastingdienst aannemelijk weet te maken dat sprake is van inkomsten of vermogen elders. De belastingsschuldige krijgt vooraf bericht van het voornemen van de ontvanger dat een vordering zal worden gedaan op loon of uitkering. Als de ontvanger van plan is om bij deze invordering de beslagvrije voet aan te tasten, zal hij hiervan vooraf melding maken. Dit zal ook worden neergelegd in beleidsregels en de belastingsschuldige kan desgewenst op dat moment in verzet komen tegen dat voornemen.

De heer Essers heeft gevraagd waarop de verwachting is gebaseerd dat inperking van de beslagvrije voet met maximaal 10% effectief de bedoelde categorie van notoire wanbetalers ertoe zal aanzetten voortaan netjes te betalen. De achtergrond van dit wetsvoorstel is het debat dat in 2004 is gevoerd over de aanpak van de zogenaamde vrijplaatsen en het versterken van de rechtshandhaving in de zin van een gelijke behandeling van alle belastingplichtigen. De situatie toen en de situatie nu is veelal dat de fiscus niet de mogelijkheden heeft om deze groep van notoire wanbetalers aan te pakken.

Door de voorgestelde maatregel heeft de fiscus voor deze doelgroep in elk geval een extra mogelijkheid ten opzichte van de situatie van nu. Op de vraag of niet veel verdergaande en effectievere maatregelen nodig zijn dan de nu voorgestelde, is het antwoord dat de voorgestelde maatregel verantwoord en bruikbaar wordt geacht. In de toekomst zullen wij ons natuurlijk altijd beraden of nadere maatregelen nodig zijn. Voorlopig zien wij dit als voldoende. Wij zullen de maatregel monitoren en bekijken hoe die uitwerkt.

De heer Reuten heeft gevraagd om een bevestiging van de interpretatie die in de memorie van antwoord is gegeven van artikel 19, tweede lid, Invorderingswet 1990. Ik bevestig hier, en voor alle duidelijkheid ook in aanvulling op wat eerder is gezegd, dat belastingsschuldigen die wel willen betalen maar echt niet kunnen betalen, geen hinder ondervinden van de voorgestelde maatregel. Als een belastingsschuldige geen kwijtschelding heeft gevraagd, maar wel voldoet aan de voorwaarden voor kwijtschelding, zal de Belastingdienst de voorgestelde maatregel niet toepassen. Het is dus niet noodzakelijk dat de belastingsschuldige een verzoek om uitstel of kwijtschelding heeft ingediend. Dit bevestig ik tegenover de heer Reuten met de pet op als medewetgever. Hij mag dit derhalve als onderdeel van de wetsgeschiedenis aanmerken.

Omdat deze maatregel niet in de massale invordering maar alleen bij de individuele behandeling van invorderingsposten wordt toegepast – ik spreek nu even niet meer over klantbehandeling – zal de ontvanger van de Belastingdienst ook veelal bekend zijn met het feit of een belastingsschuldige wel of niet in aanmerking komt voor uitstel of kwijtschelding. Ik besef dat hier sprake is van een buitengewone maatregel op het gebied van een dwanginvordering van belastingsschulden. Daarom zal de praktijk van deze maatregel door de Belastingdienst worden gecontroleerd en zullen periodiek voortgangsrapportages aan uw Kamer en aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

Staatssecretaris De Jager:

Tot slot ga ik in op aan aantal concrete vragen die door de leden zijn gesteld. (...)

De heer Leijnse vraagt hoe wordt uitgesloten dat mensen met psychische of sociale problemen ten onrechte te maken krijgen met een maatregel waarbij de beslagvrije voet wordt beperkt. Indien deze mensen in aanmerking komen voor kwijtschelding, worden zij niet getroffen door de maatregel. Bovendien wordt de maatregel alleen maar toegepast in een individuele behandeling van de belastingplichtige, zodat deze persoon bekend is bij de Belastingdienst. Als door een bezoek van de deurwaarder bekend is dat deze personen vanwege psychische en sociale problemen de post niet openen, krijgen zij niet te maken met deze maatregel. De maatregel ziet alleen op belastingplichtigen die bewust hun belasting niet betalen.

De **voorzitter**: Dan zijn wij nu toegekomen aan de tweede termijn van de Kamer.

De heer **Essers** (CDA):

Ik ben de staatssecretaris dankbaar voor wat hij heeft gezegd over de beperking van de beslagvrije voet. Onze zorgen zijn voor een deel wel weggenomen, want hij heeft nogmaals en heel duidelijk gezegd dat het niet de bedoeling is om hiermee mensen te treffen die om wat voor reden dan ook in de problemen zijn geraakt en niet echt kwade bedoelingen hebben. Hij heeft duidelijke voorbeelden gegeven van mensen die echt proberen misbruik te maken van deze free haven. Anderzijds vind ik de voorbeelden van de staatssecretaris dermate schrijnend dat ik mij afvraag of dit wel de juiste methode is. Wij tasten een recht aan dat in de Grondwet is verankerd. Bovendien mikken wij op mensen die echt niet wakker zullen liggen van die 10% inperking. Ik verzoek de staatssecretaris het niet hierbij te laten, maar om serieus na te denken over meer effectieve en proportionele maatregelen om deze specifieke gevallen aan te pakken. Het is niet bevredigend dat wij het hierbij laten. Ik grijp graag de handreiking van de staatssecretaris aan om de gevallen die wij in de praktijk zullen tegenkomen te monitoren en daarover verslag uit te brengen en vervolgens aan de orde te stellen of deze maatregel voldoende proportioneel is en welke andere maatregelen ook denkbaar zouden zijn geweest.

De heer **Leijnse** (PvdA): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor zijn antwoorden in eerste termijn. Wat de beslagvrije voet betreft sluit ik mij in belangrijke mate aan bij de woorden van de heer Essers. De staatssecretaris heeft daarover een duidelijk betoog gehouden, waarin hij duidelijk maakte dat de sociaal zwakkeren of de mensen die om de een of andere reden niet in staat zijn adequaat te communiceren met de Belastinginspectie, niet worden getroffen door de aantasting van de beslagvrije voet, omdat zij daar in het afgesproken regime buiten vallen.

Later in zijn betoog maakte de staatssecretaris duidelijk dat het bij deze maatregel überhaupt niet de bedoeling was om de sociaal zwakkeren te pakken maar eerder de mensen die men als zeer handige, sociaal sterkeren moet aanduiden en die kans hebben gezien om aanzienlijke inkomsten of vermogens buiten het zicht van de fiscus te houden en zelfs nog extra inkomen over te houden door gebruik te maken van de beslagvrije voet.

Ik ben het echter met de heer Essers eens dat de vraag rijst waarom aan zo'n sterke categorie zo'n klein speldenprikje wordt uitgedeeld door nog eens 10% van de beslagvrije voet, zijnde 9% van het sociaal minimum, onder de vorderingsmogelijkheid te brengen als men die benadering tot het extreme doorvoert. Indien de maatregel dient om een categorie aan te pakken die wel degelijk solvent is, aanzienlijke mogelijkheden heeft en sterk staat, waarom dan zo'n klein speldenprikje uitgedeeld en niet overgegaan tot meer effectieve maatregelen?

De heer **Reuten** (SP): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor zijn antwoorden. Evenals de voorgaande sprekers ben ik geheel tevredengesteld, zelfs content met de neveninterpretatie van artikel 19, lid 2, over de belastingvrije voet. Ik dank de staatssecretaris daarvoor.

Staatssecretaris **De Jager**:

De heer Leijnse heeft gevraagd naar de beslagvrije voet. Hij heeft gevraagd waarom wij kiezen voor zo'n speldenprikje. Zouden wij niet beter kunnen nadenken over maatregelen om effectief op te treden? Ik vind dit een goede suggestie, maar ik zeg hier wel iets bij. **Het is niet makkelijk om deze groep aan te pakken die op papier soms over middelen beschikt, maar waar in werkelijkheid niets wordt aangetroffen. Er staan auto's op hun naam die wij nooit kunnen vinden. Zij wonen in enorme huizen die niet op hun naam staan en waarop dus geen beslag kan worden gelegd. Het is net alsof zij van de wind leven en daarom noemen wij hen ook wel windhappers. Er staan foto's op het nachtkastje waarop zij op een grote zeilboot zijn afgebeeld en wij weten dat zij in grote auto's rijden, maar iedere keer als de**

Belastingdienst komt controleren, is er niets. Het is niet gemakkelijk om deze groep te raken, maar er is genoeg aanleiding om te bezien of wij nog effectiever kunnen optreden. Ik zal hierover nadenken.

(...)

Staatssecretaris **De Jager**: Voorzitter. Ik dank u en de Eerste Kamer voor het vertrouwen dat ik zojuist van haar heb gekregen. Ik zal haar zeer regelmatig op de hoogte stellen van hoe het in de praktijk verloopt. Daartoe zal ik monitoren.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

Sluiting 19.20 uur

Wettekst staatsblad²²

ARTIKEL VI

De Invorderingswet 1990 wordt als volgt gewijzigd:

A. **Artikel 19** wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het eerste lid wordt toegevoegd: Voor zover één en ander niet vatbaar is voor beslag is de derde op vordering van de ontvanger verplicht ten hoogste een tiende gedeelte daarvan aan te wenden voor betaling van de belastingaanslagen van de belastingschuldige.

2. Onder vernummering van het tweede tot en met zevende lid tot derde tot en met achtste lid wordt een lid ingevoegd, luidende:

2. Het eerste lid, tweede volzin, vindt alleen toepassing indien de belastingschuldige op het tijdstip waarop de vordering wordt gedaan, meer dan één belastingaanslag waarvan de enige of laatste betalingstermijn met ten minste twee maanden is overschreden, niet heeft betaald en hij met betrekking tot deze belastingaanslagen:

- a. geen verzoek om uitstel van betaling heeft gedaan, niet in aanmerking komt voor uitstel van betaling of de gestelde voorwaarden voor uitstel van betaling niet is nagekomen, en
- b. geen verzoek om kwijtschelding van belasting heeft gedaan of niet in aanmerking komt voor kwijtschelding van belasting.

Leidraad invordering 2008

19.1.6. Doorbreken beslagverboden en vordering

Bij de toepassing van artikel 19, eerste lid, van de wet (het vereenvoudigd beslag op vorderingen tot bepaalde periodieke uitkeringen) bestaat onder voorwaarden de mogelijkheid een wettelijk beslagverbod gedeeltelijk te negeren. Van deze mogelijkheid maakt de ontvanger alleen gebruik als de belastingschuldige kan worden gekwalificeerd als een notoire wanbetaler in de zin van artikel 19, tweede lid, van de wet.

De vordering waarbij een beroep wordt gedaan op de verruimde beslagmogelijkheid vindt steeds separaat plaats en wordt vooraf schriftelijk aangekondigd aan de belastingschuldige, onder vermelding van het bijzondere karakter daarvan.

De vordering kan niet plaatsvinden voor kinderbijslag onder welke benaming dan ook. In

²² [Stb. 2007, 376](#)

voorkomend geval wordt voor de toepassing van de verruimde beslagmogelijkheid uitgegaan van het maximale bereik: een tiende deel van het bedrag dat op grond van de wet niet vatbaar is voor beslag.

19.1.7. Notoire wanbetaler en vordering

In afwijking in zoverre van artikel 19, tweede lid, van de wet vindt de vordering waarbij de doorbreking van een wettelijk beslagverbod wordt ingeroepen slechts plaats indien voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- a. op het tijdstip waarop de vordering plaats vindt heeft de belastingschuldige meer dan één aanslag onbetaald gelaten;
- b. de enige of laatste betalingstermijn van deze aanslagen is op het tijdstip waarop de vordering plaats vindt met ten minste twee maanden overschreden;
- c. de belastingschuldige komt niet voor uitstel van betaling of kwijtschelding in aanmerking omdat hij, naar de ontvanger bekend is, beschikt over voldoende vermogen of voldoende betalingscapaciteit om de belastingaanslagen te voldoen;
- d. de onder c vermelde voorwaarde geldt niet voor aanslagen in de motorrijtuigenbelasting.

Voor deze aanslagen geldt – naast de voorwaarden genoemd onder a en b – als extra voorwaarde dat op het tijdstip waarop de vordering plaatsvindt sprake moet zijn van een motorrijtuigenbelastingsschuld die door middel van reguliere invorderingsmiddelen (voor particulieren: de vordering; voor ondernemers: de tenuitvoerlegging van het dwangbevel) naar verwachting niet zal worden voldaan binnen een termijn van drie maanden te rekenen vanaf genoemd tijdstip.